

Yale SCHOOL OF MANAGEMENT
Program on Financial Stability

EliScholar – A Digital Platform for Scholarly Publishing at Yale

YPFS Resource Library

12-17-2015

Final report of the Parliamentary Commission of Inquiry on the progress of the sale process of the state-owned 75% shares of "Citadele" bank, the criteria for determining the sale price and resale prohibition period, the provisions contained in the share

Parliament of Latvia

<https://elischolar.library.yale.edu/ypfs-documents2/1761>

This resource is brought to you for free and open access by the Yale Program on Financial Stability and [EliScholar](#), a digital platform for scholarly publishing provided by Yale University Library. For more information, please contact ypfs@yale.edu.

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas galaziņojums

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par valstij piederošo 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa virzību, pārdošanas cenas un tālākpārdošanas aizlieguma termiņa noteikšanas kritērijiem, akciju pārdošanas līgumā ietvertajiem noteikumiem, izdevumiem pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā galaziņojums

2015

Saturs

Izmantoto saīsinājumu saraksts

Ievads

1. Saeimas dotais uzdevums un Parlamentārās izmeklēšanas komisijas sastāvs
2. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas veiktais darbs
 - 2.1. Komisijas darbā iesaistītās personas
 - 2.2. Pārskats par Komisijas informācijas pieprasījumiem

2.3. Komisijas pārskats par saņemtajām atbildēm

3. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas konstatētie fakti

3.1. Par *Parex* bankas restrukturizāciju un valsts atbalstu bankai

3.2. Par bankas "Citadele" pārdošanu atbilstoši *Parex* bankas restrukturizācijas plānam

3.2.1. Par 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu

3.2.2. Par bankas "Citadele" akciju pārdošanas cenu

3.2.3. Par bankas "Citadele" pārdošanas procesā iesaistīto amatpersonu atbildību

3.2.4. Par Valsts kancelejas un Ministru prezidentes L. Straujumas faktisko rīcību

3.2.5. Par FKTK un LB lomu bankas "Citadele" pārdošanas procesā

3.3. Par bankas "Citadele" akciju pirkuma līgumā ietvertajiem noteikumiem

3.4. Par izdevumiem bankas "Citadele" konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā

3.5. Par Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas lomu

3.6. Par Gruzijas braucienu

4. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas secinājumi

5. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas priekšlikumi

Pielikumi:

Izmantoto saīsinājumu saraksts

Akciju pirkuma līgums (tekstā arī - Līgums) - 2014. gada 5. novembrī parakstītais akciju sabiedrības "Citadele banka" akciju pirkuma līgums starp Privatizācijas aģentūru, divpadsmit starptautisku investoru grupu un *Ripplewood Advisors LLC*

a/s - akciju sabiedrība

banka "Citadele" - akciju sabiedrība "Citadele banka"

DP - Drošības policija

ECB - Eiropas Centrālā banka

EK - Eiropas Komisija

EM - Ekonomikas ministrija

ERAB - Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka

ES - Eiropas Savienība

EUR - *euro*, Eiropas Savienības vienotās valūtas vienības nosaukums

FKTK - Finanšu un kapitāla tirgus komisija

FM - Finanšu ministrija

Ieguldījuma līgums - 2008. gada 10. novembrī noslēgtais ieguldījuma līgums starp valsts akciju sabiedrību "Latvijas Hipotēku un zemes banka", Latvijas Republiku, *Parex* banku, Valēriju Karginu un Viktoru Krasovicki

Investori - bankas "Citadele" akciju pircēji - 13 (trīspadsmit) juridiskas un fiziskas personas, kas bija pilnvarojuši Timotiju Kolinsu (*Dr. Timothy R. Collins*) noslēgt akciju pirkuma līgumu

IT - informācijas tehnoloģijas

KNAB - Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs

LB - Latvijas Banka

Linklaters - starptautiskais juridiskais birojs *Linklaters LLP*, Privatizācijas aģentūras piesaistītais starptautiskais juridiskais konsultants no 2012. gada 02. decembra līdz 2014. gada 31. decembrim

LRA - 12. Saeimā ievēlētā Latvijas Reģionu apvienība

LVL - Latvijas lati, Latvijas valūtas vienības nosaukums

MK, Ministru kabinets - Latvijas Republikas Ministru kabinets

Nomura - *Nomura International plc*, starptautiska investīciju banka, Privatizācijas aģentūras piesaistītais starptautiskais finanšu konsultants no 2009. gada 25. marta līdz 2013. gada 25. janvārim

NSL - 12. Saeimā ievēlētā partija "No sirds Latvijai"

PA, Privatizācijas aģentūra - valsts akciju sabiedrība "Privatizācijas aģentūra"

Parex banka - akciju sabiedrība "*Parex* banka"

Parlamentārās izmeklēšanas komisija (tekstā arī - Komisija) - ar Latvijas Republikas Saeimas lēmumu 2014. gada 13. novembrī izveidotā Parlamentārās izmeklēšanas komisija par valstij piederošo 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa virzību, pārdošanas cenas un tālākpārdošanas aizlieguma termiņa noteikšanas kritērijiem, akciju pārdošanas līgumā ietvertajiem noteikumiem, izdevumiem pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā

Restrukturizācijas plāns - Parex bankas restrukturizācijas plāns (*Parex Bank Restructuring Plan, Version 31/03/2010, updated 07/02/2010, updated 27/02/2014, updated 03/06/2014*), kas Eiropas Komisijā tika iesniegts apstiprināšanai

Reverta - akciju sabiedrība "Reverta"

SAB - Satversmes aizsardzības birojs

SASKAŅA - 12. Saeimā ievēlētā sociāldemokrātiskā partija "Saskaņa"

VIENOTĪBA - 12. Saeimā ievēlētā partija "Vienotība"

Société Générale - starptautiska finanšu pakalpojumu kompānija un banka *Société Générale S.A.*, Privatizācijas aģentūras piesaistītais starptautiskais finanšu konsultants no 2012. gada 02. decembra līdz 2014. gada 31. decembrim

VK - Valsts kontrole

VL-TB/LNNK - 12. Saeimā ievēlētā Nacionālā apvienība "Visu Latvijai!"-"Tēvzemei un "Brīvībai/LNNK"

ZZS - 12. Saeimā ievēlētā Zaļo un Zemnieku savienība

Ievads

2015. gada aprīlī tika pabeigta valstij piederošo 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošana, kas kopš šī darījuma uzsākšanas izraisīja neatslābstošu sabiedrības interesi. Ņemot vērā to, ka šis darījums ir tieši saistīts ar 2008.-2009. gada ekonomisko un finanšu krīzi un tās rezultātā notikušo Parex bankas pārņemšanu un restrukturizāciju, ir svarīgi izvērtēt pārdošanas procesa dalībnieku rīcību - vai darījums ir noticis, **ievērojot valsts un visas sabiedrības intereses, kā arī izvērtēt normatīvo regulējumu.**

Parex bankas pārņemšanas un reorganizācijas procesā valsts ieguldīja 1,734 miljardus EUR. Līdz 2015. gada septembrim valsts atbalsta neatgūtā summa ir 784 miljoni EUR. Ir skaidrs, ka visu ieguldīto naudu atgūt neizdosies. Pēc ekspertu un amatpersonu aplēsēm zaudējumus var nākties norakstīt 500 vai pat 600 miljonus EUR.

Izveidojusies situācija ar Parex banku, kura tika uzskatīta par sistēmiski svarīgu institūciju, veicināja iekšzemes kopprodukta nozīmīgu samazināšanos 2009. gadā un turpmākajos gados un būtiski pastiprināja globālās ekonomiskās krīzes izraisīto negatīvo ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību un valsts finanšu sistēmu. Ņemot vērā Ministru kabineta veiktos valsts budžeta ieguldījumus bankas glābšanā, ir svarīgi izvērtēt iesaistīto organizāciju un amatpersonu rīcību, restrukturizējot Parex banku, kā rezultātā tika izveidota banka "Citadele", kuras pārdošanas norisi un sasniegto rezultātu ievērojama sabiedrības daļa neuzskata par veiksmīgu.

2014. gada 11. novembrī 34 Saeimas deputāti Saeimas Prezidijam iesniedza lēmuma projektu "Par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas izveidošanu". Ar

Saeimas 2014. gada 13. novembra lēmumu tika izveidota Parlamentārās izmeklēšanas komisija **par valstij piederošo 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa virzību, pārdošanas cenas un tālākpārdošanas aizlieguma termiņa noteikšanas kritērijiem, akciju pārdošanas līgumā ietvertajiem noteikumiem, izdevumiem pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā**, kuras mērķis ir sniegt sabiedrībai izvērtējumu par bankas "Citadele" darījuma rezultāta atbilstību valsts un sabiedrības interesēm, kā arī izvērtēt esošo normatīvo regulējumu.

1. Saeimas dotais uzdevums un Parlamentārās izmeklēšanas komisijas sastāvs

2014. gada 13. novembrī tika izveidota Komisija šādā sastāvā:

- **Mārtiņš Bondars** (LRA);
- **Inga Bite** (LRA), Komisijas sastāvā līdz 2015. gada 15. janvārim;
- **Ivars Brīvers** (LRA), Komisijas sastāvā no 2015. gada 22. janvāra līdz 2015. gada 3. septembrim;
- **Andrejs Elksniņš** (SASKAŅA);
- **Kārlis Krēsliņš** (VL-TB/LNNK);
- **Gunārs Kūtris** (NSL);
- **Imants Parādnieks** (VL-TB/LNNK);
- **Igoris Pimenovs** (SASKAŅA);
- **Edgars Putra** (ZZS), Komisijas sastāvā līdz 2014. gada 4. decembrim;
- **Valters Dambe** (ZZS), Komisijas sastāvā no 2014. gada 4. decembra;
- **Romualds Ražuks** (VIENOTĪBA);
- **Kārlis Šadurskis** (VIENOTĪBA);
- **Silvija Šimfa** (NSL);
- **Jānis Trupovnieks** (ZZS).

Saskaņā ar Saeimas kārtības rulli Parlamentārās izmeklēšanas komisija ievēlēja tās **priekšsēdētāju - Gunāru Kūtri, priekšsēdētāja biedru - Jāni Trupovnieku un sekretāru - Imantu Parādnieku.**

Komisijai izvirzītais vispārīgais mērķis ir, izanalizējot bankas "Citadele" pārdošanas procesu, atbildēt uz jautājumu - **vai darījums ir noticis valsts un sabiedrības interesēs, kā arī izvērtēt normatīvo regulējumu.**

2. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas veiktais darbs

2.1. Komisijas darbā iesaistītās personas

1. Lai pildītu Saeimas doto uzdevumu un sasniegtu Komisijai izvirzīto darbības mērķi, komisija ir sanākusi uz 25 (divdesmit piecām) sēdēm. Tajās tika uzklautas šādu institūciju un organizāciju amatpersonas un viņu sniegtie paskaidrojumi:

- **Uldis Augulis**, labklājības ministrs no 2014. gada 22. janvāra;
- **Guntis Beļavskis**, bankas "Citadele" valdes priekšsēdētājs;
- **Gaidis Bērziņš**, tieslietu ministrs no 2014. gada 21. augusta līdz 2014. gada 5. novembrim;
- **Baiba Broka**, tieslietu ministre no 2014. gada 22. janvāra līdz 2014. gada 6. augustam;
- **Valdis Dombrovskis**, Ministru prezidents no 2009. gada 12. marta līdz 2014. gada 22. janvārim;
- **Vjačeslavs Dombrovskis**, ekonomikas ministrs no 2014. gada 22. janvāra līdz 2014. gada 5. novembrim;
- **Jānis Dūklavs**, zemkopības ministrs no 2014. gada 22. janvāra;
- **Andis Freimanis**, Satversmes aizsardzības biroja direktora vietnieks;
- **Inese Gailīte**, Valsts kancelejas direktora vietniece tiesību aktu lietās, Juridiskā departamenta vadītāja;
- **Andris Grafs**, PA projektu vadītājs;
- **Rihards Kozlovskis**, iekšlietu ministrs no 2011. gada 5. oktobra;
- **Vladimirs Loginovs**, PA valdes priekšsēdētājs no 2014. gada 3. novembra, līdz tam - PA Komerccarbības dienesta vadītājs, kā arī investora piesaistes bankai "Citadele" projekta vadītājs;
- **Jeļena Ļebedeva**, FKTK padomes locekle;
- **Anrijs Matīss**, satiksmes ministrs no 2013. gada 1. marta;
- **Dace Melbārde**, kultūras ministre no 2013. gada 31. oktobra;
- **Romāns Naudiņš**, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs no 2014. gada 27. marta līdz 2014. gada 5. novembrim;
- **Dana Reizniece-Ozola**, ekonomikas ministre no 2014. gada 5. novembra;
- **Pēters Putniņš**, FKTK priekšsēdētāja vietnieks;
- **Edgars Rinkēvičs**, ārlietu ministrs no 2011. gada 5. oktobra;

- **Ilze Skrodele**, Ministru prezidentes L. Straujumas padomniece juridiskajos jautājumos;
- **Ansis Spridzāns**, PA valdes priekšsēdētājs no 2012. gada 11. septembra līdz 2014. gada 3. novembrim;
- **Laimdota Straujuma**, Ministru prezidente no 2014. gada 22. janvāra;
- **Ints Ulmanis**, Drošības policijas priekšnieka vietnieks;
- **Raimonds Vējonis**, aizsardzības ministrs no 2014. gada 5. novembra līdz 2015. gada 7. jūlijam;
- **Andris Vilks**, finanšu ministrs no 2010. gada 3. novembra līdz 2014. gada 5. novembrim;
- **Elmārs Zakulis**, Latvijas Bankas Finanšu stabilitātes pārvaldes vadītājs;
- **Kristaps Zakulis**, FKTK priekšsēdētājs.

2.2. Pārskats par Komisijas informācijas pieprasījumiem

2. Komisija ir nosūtījusi 18 (astoņpadsmit) institūcijām un personām pieprasījumu sniegt informāciju un ziņas:

- Finanšu un kapitāla tirgus komisijai;
- Latvijas Bankai;
- Valsts kancelejai;
- Ekonomikas ministrijai;
- Finanšu ministrijai;
- valsts akciju sabiedrībai "Privatizācijas aģentūra";
- akciju sabiedrībai "Citadele banka";
- Satversmes aizsardzības birojam;
- Drošības policijai;
- Valsts kontrolei;
- Saeimas deputātam Dzintaram Zaķim;
- Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam;
- Ministru prezidentei Laimdotai Straujumai;

- Eiropas Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātam;
- Eiropas Centrālajai bankai;
- akciju sabiedrībai "Reverta";
- Saeimas Nacionālās drošības komisijai;
- Latvijas Republikas ģenerālprokuroram Ērikam Kalnmeieram.

3. **2015. gada 13. jūlijā** Komisija nosūtīja iesniegumu Latvijas Republikas ģenerālprokuroram Ērikam Kalnmeieram (vēstule Nr.5-dv) par pārbaudes un kriminālprocesa uzsākšanu, pamatojoties uz Parlamentārās izmeklēšanas komisijas 2015. gada 8. jūlija lēmumu un tās rīcībā esošajiem faktiem saistībā ar Ministru prezidentes L. Straujumas un Valsts kancelejas faktisko rīcību bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa gaitā, kā arī par apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu Parlamentārās izmeklēšanas komisijai.

4. Pārskats par Komisijas sagatavotajām un nosūtītajām vēstulēm katrai norādītajai institūcijai un amatpersonai pievienots galaziņojuma 1. pielikumā.

2.3. Komisijas pārskats par saņemtajām atbildēm

5. No bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesā iesaistītajām amatpersonām un institūcijām saņemtie paskaidrojumi un sarakste, Komisijas ieskatā, **ne visos gadījumos** ir atzīstama par tādu, kas ir vērsta uz rezultatīvu sadarbību. Lai gan saskaņā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likumā noteikto valsts un citu publisko institūciju amatpersonām ir pienākums sniegt Parlamentārās izmeklēšanas komisijai tās uzdevumu veikšanai nepieciešamo informāciju, dažas institūcijas un amatpersonas pieprasīto informāciju ir nosūtījušas tikai pēc atkārtota pieprasījuma (Valsts kanceleja, Ministru prezidente L. Straujuma), bet FKTK, banka "Citadele" un Reverta ir atteikušās sniegt to rīcībā esošo informāciju.

6. Ņemot vērā to, ka **atsevišķos gadījumos Komisijai radās šaubas par tai sniegto ziņu un informācijas patiesumu**, Parlamentārās izmeklēšanas komisija 2015. gada 13. jūlijā vērsās Ģenerālprokuratūrā ar iesniegumu par pārbaudes un kriminālprocesa uzsākšanu.

7. Komisijas darbu būtiski sarežģīja tas, ka ļoti nozīmīgai daļai ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu saistīto dokumentu ir noteikts **ierobežotas pieejamības informācijas** vai **informācijas dienesta vajadzībām** statuss. Tas liedza Komisijai iespēju pilnvērtīgi informēt sabiedrību par izmeklēšanas gaitu. Komisija ir vērsusies pie atbildīgajām valsts institūcijām (EM, PA, Valsts kancelejas) ar lūgumu **deklasificēt** ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu saistītos dokumentus, kā arī paskaidrot saglabāto klasificētās informācijas statusa pamatotību.¹ Tomēr ierobežotas pieejamības statuss joprojām ir saglabāts lielai daļai ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu saistītās informācijas.²

8. Pārskats par institūciju un amatpersonu sniegtajām atbildēm uz Komisijas pieprasījumiem pievienots galaziņojuma 2. pielikumā.

3. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas konstatētie fakti

3.1. Par *Parex* bankas restrukturizāciju un valsts atbalstu bankai

9. Komisija, uzsākot parlamentārās izmeklēšanas procesu, nonāca pie atzinuma, ka, lai dotu vērtējumu par valstij piederošo 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu, tā virzību un rezultātiem, ir svarīgi izvērtēt valsts atbalsta sniegšanu *Parex* bankai un bankas restrukturizācijas procesu.

10. 2008. gada 4. novembrī Valsts kancelejā tika saņemts *Parex* bankas vairākuma akcionāru iesniegums ar lūgumu sniegt *Parex* bankai valsts atbalstu. Ministru kabinets 2008. gada 4. novembra sēdē konceptuāli atbalstīja šo priekšlikumu, izvirzot akcionāriem 10 saistošus nosacījumus. Šā atbalsta pasākumu ietvaros Ministru kabinets vispirms piekrita izsniegt *Parex* bankai galvojumu, lai tā veiktu sindicēto kredītu pārfinansēšanu (2009. un 2010. gadā *Parex* banka, izmantojot Valsts kases aizdevumu, veica šo kredītu atmaksu), kā arī subordinētā kapitāla palielināšanai, ņemot vērā tā nepieciešamību *Parex* bankai, bet ne vairāk kā 200 miljonu latu divu gadu laikā. Finanšu ministrija atbilstoši Ministru kabineta uzdevumam³ iesniedza izskatīšanai Ministru kabinetā leguldījuma līguma projektu.

11. Pamatojoties uz Ministru kabineta 2008. gada 8. novembra lēmumu⁴, lai nodrošinātu valsts finanšu sistēmas stabilitāti un veiktu *Parex* bankas kontrolpaketes pārņemšanu, 2008. gada 10. novembrī tika parakstīts leguldījuma līgums starp valsts akciju sabiedrību "Latvijas Hipotēku un zemes banka", Latvijas Republiku, *Parex* banku, Valēriju Karginu un Viktoru Krasovicki.⁵

12. leguldījuma līgumā tika noteikts, ka tā noslēgšanai ir nepieciešama EK atļauja, jo atbilstoši ES tiesību normām ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalsts vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.⁶

13. Ar a/s "Latvijas Hipotēku un zemes banka" starpniecību tika pārņemta *Parex* banka.⁷ Kā toreiz norādīja FKTK, nepārņemot banku, noguldītājiem būtu jāizmaksā 939,1 milj. EUR (660 milj. LVL)⁸, lai izpildītu Noguldījumu garantiju likumā⁹ noteikto un novērstu citus finanšu sistēmai draudošos riskus. Jāņem vērā, ka šāda aprēķinātā izmaksu maksimālā summa ir saistāma ar likumā izdarītajiem grozījumiem, kas stājās spēkā 2008. gada 16. oktobrī un palielināja garantētās izmaksas lielumu līdz 50 000 EUR, proti, 2,5 reizes.¹⁰ Ja minētie grozījumi nebūtu pieņemti, **izmaksas *Parex* bankas noguldītājiem nepārsniegtu 385,7 milj. EUR jeb 270 milj. LVL.**

14. Ņemot vērā EK 2008. gada 24. novembra lēmumu¹¹, Latvijas valsts apņēmas sešu mēnešu laikā no pirmā valsts atbalsta pasākuma īstenošanas iesniegt Eiropas Komisijai *Parex* bankas pārstrukturēšanas vai likvidācijas plānu, jo saskaņā ar ES tiesību normām¹² EK, sadarbojoties ar dalībvalstīm, pastāvīgi pārskata visus dalībvalstu īstenotos atbalsta pasākumus, kas nepieciešami iekšējā tirgus pakāpeniskai attīstībai vai darbības nodrošināšanai.

15. Ministru kabineta 2009. gada 8. maija sēdē tika atbalstīts ***Parex* bankas restrukturizācijas plāns**¹³, un FM tika uzdots līdz 2009. gada 11. maijam to iesniegt Eiropas Komisijai, ja nepieciešams, saskaņojot ar FKTK, LB un citām iesaistītajām institūcijām.¹⁴

16. Valsts atbalsta īstenošana *Parex* bankai tika uzsākta 2008. gada 11. novembrī - **pirms bankas restrukturizācijas plāna apstiprināšanas MK un EK** - ar Valsts kases veikto 284,6 milj. EUR (200 milj. LVL) depozīta noguldījumu bankas likviditātes nodrošināšanai. Līdz Restrukturizācijas plāna apstiprināšanai Ministru kabinetā 2009. gada martā likviditātes atbalsts jau bija sasniedzis 1242,2 milj. EUR (873 milj. LVL).

17. Sākotnējais valdības mērķis bija atrast *Parex* bankai investoru, stabilizēt banku un panākt bankas atgriešanos tirgū. Savā galaziņojuma projektā 10. Saeimas izveidotā Parlamentārās izmeklēšanas komisija norādīja, ka MK lēmumi attiecībā uz valsts atbalsta sniegšanas nepieciešamību *Parex* bankai tika pieņemti steigā, **"neveicot izvērstu analīzi par šīs bankas (glābšanas vai bankrota) ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību. (...) Valdība un atbildīgās institūcijas, veicot *Parex* bankas glābšanu, apzinājās, ka valstij nav ne plāna, ne attiecīgas likumdošanas šādiem gadījumiem, līdz ar to (amatpersonām) pastāvēja neierobežota rīcības brīvība"**.¹⁵

Netika veikta analīze, kas dotu vērtējumu par iespējamiem *Parex* bankas glābšanas scenārijiem, un tas uzskatāms par nozīmīgāko faktoru, kas pieļāva **liela apjoma valsts atbalsta sniegšanu bankai** bez pārliecības par šīs naudas atgūšanas iespējām un tās izmantošanas lietderīgumu. Arī 10. Saeimas izveidotā Parlamentārās izmeklēšanas komisija, atzina, ka "...līgums, ar kuru valsts pārņēma kontroli "*Parex bankā*", bija tikai sākumposms vērienīgam darījumam, kura turpmākajā gaitā "*Parex bankā*" tika ieguldīti lielāki līdzekļi, un, ka valsts ir uzņēmusies lielākas papildu saistības, nekā to paredzēja sākotnējie Ministru kabineta plāni".¹⁶

18. Kritiskus secinājumus par *Parex* bankas pārņemšanu savā 2009. gada Revīzijas ziņojumā¹⁷ izsaka Valsts kontrole, norādot, ka ar *Parex* banku veiktie darījumi ir ietekmējuši valsts ārējā parāda palielinājumu, jo 2010. gada 31. martā Ls 265,3 milj. jeb 17 % no Starptautiskā aizdevuma programmas ietvaros saņemtajiem līdzekļiem izlietoti termiņnoguldījumiem *Parex* bankā sindicēto kredītu atmaksai.¹⁸

19. Komisija uzskata, ka Ministru kabineta lēmumi saistībā ar *Parex* bankas sindicētajiem kredītiem bija pieņemti bez atbilstoša izvērtējuma. *Parex* banka bija noslēgusi divus līgumus ar sindicēto kredītu devējiem - 2007. gada 29. jūnijā par 500 miljonu EUR aizdevumu un 2008. gada 21. februārī par 275 miljonu EUR aizdevumu. Atbilstoši grafikam aizdevumu atdošana *Parex* bankai bija jāuzsāk 2009. gadā. Ņemot vērā to, ka valsts kopš 2008. gada 15. decembra bija kļuvusi par lielāko bankas akcionāru (a/s "Latvijas Hipotēku un zemes banka" līdzdalība bija 85,15 %), MK bija jāpieņem lēmums par šiem kredītiem. Valdība vispirms atbalstīja galvojuma sniegšanu abiem aizdevumiem (2009. gada 16. un 17. februārī), kas tādējādi arī tika uzskatīts par valsts atbalstu. Pēc tam - 2009. gada 10. martā, vēl **pirms *Parex* bankas restrukturizācijas plāna pieņemšanas - MK atbalstīja sindicēto kredītu atmaksu** trijos maksājumos, pēdējo maksājumu veicot 2011. gada maijā. Komisijas rīcībā esošā informācija liecina, ka **valdība nemēģināja panākt citu vienošanos ar kreditoriem**, kas, ņemot vērā uzsākto *Parex* bankas pārņemšanu, iespējams, būtu novedusi pie valsts budžetam labvēlīgāka risinājuma un, iespējams, ļautu saņemt augstāku cenu par bankas "Citadele" akcijām.

20. *Parex* bankas restrukturizācijas plāns¹⁹ paredzēja, ka valsts atbalsts *Parex* bankai kopumā drīkst sasniegt 2 134,3 milj. EUR (1 500 milj. LVL).²⁰

Vislielākais valsts atbalsts *Parex* bankai bija 2009. gadā, kad tas sasniedza **1 733,9 milj. EUR** jeb 1 218,6 milj. LVL.²¹

21. Uz 2015. gada 20. aprīli valsts atbalsts ir samazināts līdz **784 milj. EUR** (banka "Citadele" un Reverta kopā)²², proti, no valsts atbalsta nebija atgūti 45 %.

Pašlaik valsts atbalsta sadalījums ir šāds:²³

- ieguldījums bankas "Citadele" subordinētajā kapitālā - 35 milj. EUR (4,5 % no kopējā neatgūtā valsts atbalsta);
- ieguldījums Revertas pamatkapitālā - 294 milj. EUR (37,5 % no kopējā neatgūtā valsts atbalsta);
- FM depozīts un ieguldījums Revertas obligācijās - 455 milj. EUR (58 % no kopējā neatgūtā valsts atbalsta).

22. Par valsts atbalsta izmantošanu kopš 2008. gada valsts budžetā procentu un citos maksājumos ir saņemti 292,68 milj. EUR, tajā skaitā bankas "Citadele" veiktie maksājumi ir 49,14 milj. EUR.²⁴

23. Kopējais valsts atbalsts bankai "Citadele" 2010. gadā, uzsākot bankas pārdošanas procesu, bija 377,90 milj. EUR (t.i., 22,8 % no kopējā valsts atbalsta atbilstoši *Parex* bankas restrukturizācijas plānam). Līdz 2015. gada 20. aprīlim bija atgūti 342,16 milj. EUR izsniegtā valsts atbalsta, kā arī saņemti procentu

maksājumi - 49,14 milj. EUR.²⁵

Līdz 2017. gadam banka "Citadele" paredz atmaksāt atlikušo valsts atbalsta summu 34,74 milj. EUR un procentus par to.²⁶

24. Apstiprinot *Parex* bankas restrukturizācijas plānu, EK un Ministru kabinets atzina, ka valsts atbalstu atgūt pilnībā nebūs iespējams, jo "...ir pietiekami skaidri saprotams, ka *Revertai* tās likvidācijas brīdī būs negatīvs pašu kapitāls".²⁷ Līdzīgi bija ekspertu un politiķu vērtējumi par valsts atbalsta atgūšanas iespējamo rezultātu no bankas "Citadele" pārdošanas.²⁸

25. Komisija uzskata, ka *Parex* bankas pārņemšanas process, tā sagatavošana un norise līdz šim nav tiesiski, ekonomiski un politiski izvērtēta un nav veikta šajā darījumā iesaistīto valsts iestāžu un amatpersonu darbības un lēmumu analīze, kā arī nav vērtēta šīs darbības un lēmumu ietekme uz finanšu sistēmu un tautsaimniecību. Šādu **novērtējumu nesniedza arī 10. Saeimas izveidotā Parlamentārās izmeklēšanas komisija**, kuras darbība tika izbeigta pēc triju mēnešu darba (2011. gada 19. maijā) bez galaziņojuma iesniegšanas.

2009. gada 16. oktobrī tika uzsākts kriminālprocess Nr.12812002209 par valsts amatpersonu iespējami prettiesisku rīcību, sniedzot valsts atbalstu *Parex* bankai tās pārņemšanas procesā. Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļas virsprokurora M. Adlera veikto *Parex* bankas akciju kontrolpaketes pārņemšanas, bankas finansiālā stāvokļa stabilitātes un valsts īstenoto pasākumu bankas likviditātes nodrošināšanai pārbaudi minētajā kriminālprocesā nevar vērtēt par pietiekami izsmeļošu, kas sniegtu atbildes uz visiem jautājumiem. Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu galvenokārt bija balstīts uz FM, FKTK un LB atzinumiem un viedokļiem, kā arī šo iestāžu amatpersonu liecībām, bet tieši šīs amatpersonas bija tās, kas organizēja un veica *Parex* bankas pārņemšanas procesu.²⁹

Komisija atzīst, ka līdz šim nav veikts kompetents *Parex* bankas pārņemšanas rezultāta izvērtējums.

26. *Parex* bankas pārņemšana kā darījums, kas bija ļoti būtisks Latvijas Republikas budžetam, atstāja negatīvu iespaidu uz ekonomisko izaugsmi un pasliktināja Latvijas iedzīvotāju dzīves līmeni, un tā arī nebija izvērtēts. To, ka 2008.-2009. gada finanšu un *Parex* bankas krīzei bija ietekme uz ekonomisko un sociālo situāciju valstī, apliecina, piemēram, Eiropas Sociālo lietu komitejas 2013. gadā publicētais pētījums.³⁰

27. Valsts iestādes un amatpersonas pirms *Parex* bankas pārņemšanas uzsākšanas nebija detalizēti un vispusīgi izvērtējušas iespējamo un maksimālo valsts atbalsta lielumu, nebija veikušas risku analīzi un nebija sagatavojušas iespējamās attīstības scenārijus pēc *Parex* bankas pārņemšanas. Ministru kabinetam nebija aplēšu par pārņemšanas un tai sekojošās bankas restrukturizācijas ietekmi uz valsts budžetu un tautsaimniecību, kā arī nebija analīzes par to, kā budžetu un tautsaimniecību ietekmētu lēmums *Parex* banku nepārņemt. Visa informācija vairāk liecina par to, ka krīzes risinājums tika meklēts haotiski.

Valdība neizvērtēja iespēju reorganizēt *Parex* banku par attīstības banku, lai gan šādas finanšu institūcijas izveides nepieciešamība tika rosināta.

28. Komisija iepazinās ar publikācijām un dokumentiem par Islandes finanšu krīzi, kura sākās 2008. gada septembrī, un šīs valsts pieredzi banku un finanšu sistēmas glābšanā.³¹ Islandē speciālā izmeklēšanas komisija tika izveidota nekavējoties - krīzes laikā 2008. gada decembrī - un jau 2010. gada 12. aprīlī Islandes parlamentā tika iesniegts ziņojums³², kas analizēja triju lielāko valsts banku bankrotu un finanšu krīzes cēloņus.

Komisija atzīst, ka **finanšu krīzes cēloņi Latvijā** bija tie paši, kas citās attīstības valstīs, proti:

- banku īpašnieku un menedžmenta nepietiekamais izglītības un zināšanu līmenis par darījumiem ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem;

- finanšu tirgus uzraudzību un regulēšanu (likumību) nodrošinošo institūciju nespēja prognozēt krīzes iespējamību bankās un individuālo banku izraisīto problēmu ietekmi uz finanšu sistēmu;

- banku agresīvā attīstības politika 2004.-2006. gadā, neatbilstoši strauja izaugsme un darījumu pieaugums globālajos tirgos;

- vispārējs iedzīvotāju zināšanu trūkums par finanšu instrumentiem un darījumiem ar komplicētiem finanšu instrumentiem, nepietiekama izpratne par darījumu riskiem.

Islandes valdības un parlamenta rīcība apliecināja, ka lēmums par bankas vai banku glābšanu jāpieņem nekavējoties, vienlaikus tas ir jāpamato ar precīziem aprēķiniem un valsts atbalsta iespējamās ietekmes uz budžetu un tautsaimniecību scenāriju analīzi.

29. Komisijai bija svarīgi pārzināt galvenos *Parex* bankas restrukturizācijas plānā paredzētos pasākumus, jo no tā izrietēja pienākums pārdot banku "Citadele". *Parex* bankas restrukturizācija *de facto* tika uzsākta 2009. gada sākumā - kad 25. februārī starp PA un valsts akciju sabiedrību "Latvijas Hipotēku un zemes banka" tika noslēgts akciju pirkuma līgums, ar kuru Privatizācijas aģentūra valsts uzdevumā no "Latvijas Hipotēku un zemes bankas" nopirka visas tai piederošās *Parex* bankas akcijas (85,15 % no *Parex* bankas pamatkapitāla).³³

30. Ministru kabinets 2009. gada 8. maijā sēdē atbalstīja *Parex* bankas restrukturizācijas plānu.³⁴ FM 2009. gada 11. maijā šo plānu iesniedza Eiropas Komisijai. EK 2009. gada 29. jūlijā paziņoja savu lēmumu C(2009) 5921 par Eiropas Kopienas Dabiskā Dabības līguma 88. panta otrajā daļā noteiktās procedūras uzsākšanu attiecībā uz valsts atbalsta procedūram (faktiski tika uzsākta izmeklēšana par *Parex* bankas restrukturizācijas plānu).³⁵

31. Ņemot vērā EK ieteikumus un komentārus, FM 2009. gada 4. septembrī Eiropas Komisijai iesniedza **precizēto** *Parex* bankas restrukturizācijas plānu. Saskaņā ar Papildus saprašanās memorandu starp Eiropas Savienību un Latvijas Republiku³⁶ līdz 2010. gada marta beigām bija jābūt izstrādātam un Eiropas Komisijā iesniegtam tādām *Parex* bankas restrukturizācijas plānam, kas saturētu detalizētu skaitlisko informāciju un analīzi. Tika noteikts, ka priekšroka dodama pārstrukturētās bankas atbilstošas kapitalizācijas nodrošināšanai un stabilai tās vadībai, lai panāktu finanšu stabilitātes un noguldītāju uzticības saglabāšanu. Tāpat memorandā bija paredzēts, ka līdz 2010. gada marta beigām valdība sagatavos un iesniegs Saeimai nepieciešamās izmaiņas tiesību aktos, lai *Parex* banka varētu pārtraukt procentu maksājumus par subordinēto kapitālu, par ko tā bija noslēgusi līgumus pirms valsts iesaistīšanās bankas kapitālā.³⁷

32. Ministru kabineta 2010. gada 19. janvāra sēdē³⁸ tika atbalstīts konsultāciju pakalpojumu līgums ar *Nomura*. (*Ierobežotas pieejamības informācija*.)

Izpildot šo lēmumu, Privatizācijas aģentūra 2010. gada 25. janvārī, vienlaikus ar vienošanos par 2009. gada 25. marta līguma izbeigšanos, noslēdza jaunu konsultāciju pakalpojuma līgumu ar *Nomura*, kurā tika noteikti konsultanta pienākumi un viņa atlīdzība.

33. (*Ierobežotas pieejamības informācija*.)

34. Saskaņā ar Restrukturizācijas plānu 2010. gada 1. jūnijā tika nolemts dibināt un reģistrēt jaunu kredītiestādi³⁹ - akciju sabiedrību "Citadele banka". 2010. gada 30. jūnijā komercreģistrā tika reģistrēta banka "Citadele", kuras vienīgais dibinātājs bija Privatizācijas aģentūra. 2010. gada 1. augustā banka "Citadele" uzsāka darbību atbilstoši saņemtajai kredītiestādes licencei (atļaujai), ko bija izsniegusi FKTK. Komisija norāda, ka Eiropas Komisijas apstiprinājumu Restrukturizācijas plāns saņēma tikai 2010. gada 15. septembrī.

35. Ministru kabinets tiešā veidā iesaistījās *Parex* bankas pārvaldībā (faktiski - bankas pārdošanas mēģinājumā un turpmākajā restrukturizācijā).

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

36. Ņemot vērā *Parex* bankai un bankai "Citadele" sniegtā valsts atbalsta raksturu, EK ir pieņēmusi vairākus lēmumus. Sākotnēji glābšanas atbalsts tika īslaicīgi apstiprināts ar trijiem EK lēmumiem⁴⁰, bet 2010. gada 15. septembrī Eiropas Komisija pieņēma galīgo lēmumu par valsts atbalsta sniegšanu *Parex* bankai, nosakot šādas prasības: tiek atjaunota atbalsta saņēmēja dzīvotspēja ilgtermiņā, tiek nodrošināts atbilstīgs un samērīgs sloga sadalījums, tiek veikti pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai, un tiek veidota konkurētspējīga banku nozare.

37. 2014. gada 16. aprīlī Eiropas Komisija uzsāka oficiālu izmeklēšanu,⁴¹ pamatojoties cita starpā uz to, ka Latvija nav izpildījusi pienākumu pārdot bankas "Citadele" ieguldījumu pārvaldības virzienu līdz 2013. gada 30. jūnijam bez atsavināšanas pilnvarnieka vai līdz 2013. gadam 31. decembrim, ieceļot atsavināšanas pilnvarnieku.

38. Lai novērstu Eiropas Komisijas uzsāktās izmeklēšanas procedūras iespējamās negatīvās sekas, Latvijas puse uzņēmās papildu saistības, proti: Latvija un banka "Citadele" apņēmas darīt visu iespējamo, lai pēc iespējas ātrāk saņemtu saistošus piedāvājumus attiecībā uz visas Latvijas Republikai piederošās līdzdalības bankā "Citadele" (arī ieguldījumu pārvaldības virzienā) pārdošanu atbilstoši modificētam laika grafikam⁴². Līdz ar to šādos apstākļos Latvijas pusei bija neiespējami lūgt bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa pagarinājumu, un Latvijas puse to arī nedarīja. Vienlaikus Eiropas Komisija 2014. gada galīgajā lēmumā apstiprināja, ka *Parex* bankai un bankai "Citadele" sniegtā atbalsta pasākumi atbilst iekšējā tirgus regulējumam, un izmeklēšanu izbeidza.

39. Komisijai bija būtiski noskaidrot, vai Latvijas valsts pārstāvji bija vērsušies EK ar lūgumu atļaut banku "Citadele" pārveidot par attīstības banku vai citu valsts īpašumā saglabājamu finanšu institūciju, kā arī kādos apstākļos un ar kādiem priekšnosacījumiem Eiropas Komisija šādu risinājumu akceptētu.⁴³ Kā norāda EK Konkurences ģenerāldirektorāts, Latvija šādu piedāvājumu neiesniedza, bet, ja Latvija būtu piedāvājusi šādu risinājumu, EK to skatītu visaptveroša piedāvājuma kontekstā - kopā ar Restrukturizācijas plānu un saistošajiem pienākumiem, kas atbilst Banku darbības paziņojumā (*Banking Communication*) noteiktajām prasībām.⁴⁴

40. Saskaņā ar Ministru kabineta 2011. gada 22. novembra lēmumu un izpildot 2011. gada 28. decembra *Parex* bankas ārkārtas akcionāru sapulces lēmumu par labprātīgu atteikšanos no bankai izsniegtās kredītiestādes licences, FKTK 2012. gada 15. martā anulēja *Parex* bankas kredītiestādes licenci. No tā brīža tika mainīts *Parex* bankas nosaukums uz "akciju sabiedrība "Reverta"", kas turpināja darboties trijos galvenajos virzienos: kredītu restrukturizācija, parādu atgūšana un nekustamo īpašumu pārvaldīšana.

41. Uz 2015. gada 1. septembri Privatizācijas aģentūras (valsts) īpašumā bija 84,15 % *Reverta* akciju, ERAB piederēja 12,74 % *Reverta* akciju, bet pārējiem akcionāriem kopā bija 3,11 % akciju.

3.2. Par bankas "Citadele" pārdošanu atbilstoši *Parex* bankas restrukturizācijas plānam

3.2.1. Par 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu

42. **Bankas "Citadele" pārdošanas sākums** ir saistāms ar bankas reģistrāciju komercreģistrā 2010. gada 30. jūnijā, kad PA kopā ar *Nomuru* uzsāka bankas "Citadele" pārdošanu atbilstoši Restrukturizācijas plānam. Komisija, vērtējot bankas "Citadele" pārdošanas procesu, to iedalīja divos posmos: no 2010. gada jūnija līdz 2013. gada jūlijam (PA un valdības konsultants bija *Nomura*) un no 2013. gada 16. jūlija līdz darījuma pabeigšanai 2015. gada 20. aprīlī (PA un valdības konsultants bija *Société Générale*).

43. Laikā no 2010. gada jūnija *Nomura* uzsāka gatavot bankas "Citadele" pārdošanas piedāvājumu, veica tirgus izpēti un tikās ar vairākiem iespējamiem

bankas pircējiem. Atbilstoši konsultanta *Nomura* analīzei un rekomendācijai un Ministru kabineta 2011. gada 27. decembra lēmumam⁴⁵, bankas "Citadele" akciju pārdošana tika atlikta. Pamatojums - **nepiemērota situācija šādu darījumu veikšanai starptautiskajos finanšu tirgos**. Pēc līdzīgas *Nomura* rekomendācijas un pamatojuma Ministru kabinets arī 2012. gada 6. novembrī⁴⁶ **nolēma neatsākt bankas "Citadele" akciju pārdošanu.**

44. Komisijas veiktā informācijas analīze liecina, ka Eiropas un citos starptautiskajos finanšu tirgos laikā no 2006. gada līdz 2012. gadam tika veikti regulāri banku pirkšanas-pārdošanas darījumi.⁴⁷ Komisija kā *Parex* bankas restrukturizācijai līdzīgu norāda Lielbritānijas bankas ***Northern Rock plc***⁴⁸ pārdošanu *Virgin Money*, ko uzsāka 2011. gada jūnijā pēc bankas aktīvu sadalīšanas "labajos" un "sliktajos" aktīvos. Komisija uzskata, ka finanšu tirgos **pieredze valsts atbalsta sniegšanā un banku glābšanā ES bija jau pirms lēmuma par *Parex* bankas sadalīšanu.** *Northern Rock* finansiālo problēmu izcelsme bija līdzīga kā *Parex* bankai - riskantu hipotekāro kredītu izsniegšana, investīcijas ASV hipotekāro kredītu atvasinātajos finanšu instrumentos, ASV investīciju bankas *Lehman Brother* kā partnera izmantošana līdz 2008. gadam. Uzsākot *Northern Rock* "labās" bankas pārdošanu, piecu mēnešu laikā bija saņemti deviņi pilnvērtīgi piedāvājumi, un 2011. gada 17. novembrī banku iegādājās *Virgin Money*, apsolut samaksāt par restrukturizācijas procesā nodalītajiem "labajiem" bankas aktīviem 1,2 miljardus EUR. Informācija par *Northern Rock* problēmām bija pieejama medijos kopš 2007. gada sākuma - vairāk nekā gadu pirms *Parex* bankas krīzes. Notikumu secība liecināja par analogisku situācijas attīstību Latvijā. Vērtējot pārdošanas procesu, izriet secinājums, ka ***Parex* bankas restrukturizācija un bankas "Citadele" pārdošana ir noritējusi lēni**, salīdzinot ar *Northern Rock* darījuma ilgumu⁴⁹ vai Islandes parlamenta un valsts institūciju pieņemtajiem lēmumiem finanšu krīzes laikā.⁵⁰

Komisija uzskata, ka 2011. un 2012. gadā PA un valdība neveica analīzi par *Nomuras* ieteikumu pārtraukt pārdošanu, neizvērtēja šāda lēmuma ietekmi uz EK akceptēto pārdošanas gala termiņu un valsts atbalsta izbeigšanas noteikumiem.

45. Tikai 2013. gada 16. jūlijā - pēc **16 mēnešu pārtraukuma** - Ministru kabinets **atsāka bankas "Citadele" akciju pārdošanu**, nolemjot uzsākt investoru piesaisti.⁵¹

Komisijas ieskatā šāda Ministru kabineta rīcība neveicināja konkurenci starp investoriem un nevarēja nodrošināt izdevīgākā piedāvājuma saņemšanu par valstij piederošajām 75% bankas "Citadele" akcijām.

46. 2013. gada 22. oktobrī Ministru kabinets atbalstīja finanšu konsultanta atlases komisijas ieteikumu slēgt līgumu ar starptautisko investīciju banku *Société Générale*, kuras uzdevums bija noteikt valstij labāko investoru piesaistes modeli bankai "Citadele", kā arī veikt investoru piesaisti. Kā juridiskais konsultants tika izvēlēts starptautiskais juridiskais birojs *Linklaters*.⁵²

47. 2013. gada 21. novembrī EM izveidoja **bankas "Citadele" investoru piesaistes uzraudzības komiteju** ar mērķi uzraudzīt investoru piesaistes procesu un risināt stratēģiskos jautājumus, kā arī koordinēt iesaistīto pušu viedokļu apmaiņu **pirms MK lēmumu pieņemšanas**. Komiteju vadīja ekonomikas ministrs Daniels Pavļuts, tās sastāvā bija iekļauti Ekonomikas ministrijas, Ministru prezidentes biroja, Tieslietu ministrijas un Finanšu ministrijas pārstāvji. Komitejas darbā kā pieaicinātās personas piedalījās PA, ERAB, bankas "Citadele" pārstāvji.

Komisijai bija iespēja iepazīties ar 10 (desmit) bankas "Citadele" investoru piesaistes uzraudzības komitejas protokoliem un tiem pievienoto dokumentu kopijām. No tiem var secināt, ka komitejai minētos dokumentus galvenokārt bija gatavojis un iesniedzis finanšu konsultants *Société Générale* un juridiskais konsultants *Linklaters*.

48. 2013. gada 17. decembrī Ministru kabinets atbalstīja bankas "Citadele" investoru piesaistes stratēģiju⁵³, kā arī noteica akciju pārdošanas pamatmērķus. Stratēģija paredzēja iespēju bankas akcijas pārdot tiešā pārdošanas procesā stratēģiskajam investoram vai arī izmantot akciju sākotnējo piedāvājumu biržā.

2014. gada 26. maijā Ministru kabinets pieņēma lēmumu, ka potenciālo investoru pretendentu iesniegtie piedāvājumi tiks vērtēti pēc atbilstības **četrām kritēriju grupām - cena, darījuma nosacījumi, investora kvalitāte un bankas attīstības redzējums.**

Izvērtējot investoru piesaistes stratēģiju, ar to saistītos dokumentus un konsultanta ziņojumus, Komisijai neradās pārlicība, ka 2013. vai 2014. gadā būtu bijušas reāli iespējamās kādas veiksmīgas darbības, lai piesaistītu investorus, veicot akciju pārdošanu biržā. Galvenais biržas jeb IPO izmantošanas trūkums ir tas, ka šāda darījuma īstenošanai nepieciešami vismaz 12 mēneši⁵⁴. Visu bankas "Citadele" akciju paketi pārdot būtu iespējams tikai lielos starptautiskos vērtspapīru tirgos, piemēram, Londonas Fondu biržā vai Vācijas biržā. Kā liecina prakse, IPO sagatavošanai un iekļaušanai Londonas Fondu biržas sarakstā ir nepieciešami 18-24 mēneši.

Šāds pārdošanas modelis tomēr negarantē visu piedāvāto akciju pārdošanu. Līdz ar to Latvijas valdībai nebūtu garantijas izpildīt Restrukturizācijas plānā noteikto, kas savukārt novestu pie EK izmeklēšanas par valsts atbalsta pārkāpumu.

49. 2014. gada 26. jūnijā Privatizācijas aģentūra un finanšu konsultants *Société Générale* informēja Ministru kabinetu par potenciālo investoru iesniegtajiem piedāvājumiem. Līdz 2014. gada maijam bija saņemti septiņi nesaistoši piedāvājumi, no kuriem divi pretendenti neuzsāka bankas padziļināto izpēti (*due diligence*). Tādējādi 2014. gada jūnijā tika saņemti piecu pretendentu piedāvājumi, no kuriem viens netika virzīts piedāvātās cenas dēļ un otrs tika atzīts par neatbilstošu EK noteikto sankciju dēļ. Izvērtējot piedāvājumu atbilstību iepriekš apstiprinātajiem kritērijiem, Ministru kabinets atbalstīja sarunu turpināšanu ar trim pretendentiem,⁵⁵ - tajā skaitā ***Ripplewood Advisors LLC***.

Izvērtējot saņemto informāciju un iesaistīto amatpersonu sniegtos paskaidrojumus, Komisija izdarīja secinājumu, ka 2014. gada jūnijā un jūlijā neviens no šo triju pretendentu piedāvājumiem nebija uzskatāms par pilnīgu un atbilstošu pārdevēja puses noteiktajām prasībām (praktiski visi piedāvājumi bija uzskatāmi par nepilnīgiem, piemēram, viens no pretendentiem lūdza termiņa pagarinājumu, jo tobrīd nespēja nodrošināt naudas līdzekļu pietiekamību, cits - pieprasīja ekskluzivitāti darījuma īstenošanai un tikai tādā gadījumā solīja sniegt visu pieprasīto informāciju).

50. 2014. gada 29. jūlijā Ministru kabinets pieņēma juridiski diskutablu un necaurskatāmu lēmumu - ekskluzīvi turpināt sarunas ar vienu potenciālo bankas "Citadele" akciju iegādes pretendentu - starptautisko investoru grupu ar vadošo investoru *Ripplewood Advisors LLC*.

Uzklausot Ministru kabineta locekļus, kuri piedalījās minētajā Ministru kabineta sēdē un izvērtējot Komisijas rīcībā esošo informāciju, Komisija ir konstatējusi, ka:

1) neskatoties uz to, ka ekonomikas ministrs V. Dombrovskis bija lēmuma projekta virzītājs un ieteica turpināt sarunas ar trim atlikušajiem bankas "Citadele" akciju iegādes pretendentiem, Ministru kabinets neatbalstīja ekonomikas ministra piedāvāto risinājumu. Savukārt ekonomikas ministrs neatbalstīja MK pieņemto lēmumu - ekskluzīvi turpināt sarunas tikai ar vienu investoru;

2) izvēlētais (no trim) investors *Ripplewood Advisors LLC* par bankas "Citadele" akcijām faktiski piedāvāja viszemāko cenu;

3) ja potenciālajam investoram *Ripplewood Advisors LLC* ar Ministru kabineta lēmumu netiktu nodrošinātas ekskluzīvas tiesības vieniem turpināt sarunas par bankas "Citadele" pirkuma līguma nosacījumiem, bankas "Citadele" akcijas varēja pārdot par augstāku cenu;⁵⁶

4) līdz 2014. gada 29. jūlijam neviens no trim potenciālajiem bankas "Citadele" akciju iegādes pretendentiem - t.sk. *Ripplewood Advisors LLC* -, neskatoties uz bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa gaitā noteiktajiem termiņiem un Ministru kabineta iepriekš pieņemtajiem lēmumiem, noteiktajā laikā nebija iesniedzis saistošo piedāvājumu bankas "Citadele" akciju iegādei;⁵⁷

5) Ministru kabineta sēdi vadīja ārlietu ministrs E. Rinkēvičs (aizvietojot Ministru prezidenti L. Straujumu, kura interešu konflikta dēļ nepiedalījās balsojumā, bet faktiski pēc būtības piedalījās sēdē visā jautājuma par akciju sabiedrību "Citadele banka" izskatīšanas laikā), kurš komandējumu un aizņemtības dēļ nebija piedalījies daudzās Ministru kabineta sēdēs, kurās tika skatīti ar bankas "Citadele" akciju pārdošanu saistītie jautājumi;⁵⁸

6) Ministru kabineta locekļiem līdz pēdējam lēmuma pieņemšanas brīdim nebija vienprātības un skaidras izpratnes par sasniedzamo rezultātu, ko apliecina 2014. gada 29. jūlija sēdes protokola (Nr.41 33.§) izraksts, Ministru kabineta sēdes audioieraksts, kā arī Komisijas sēdēs sniegtās liecības.

51. 2014. gada 19. augustā Ministru kabinets iepazīnās ar Privatizācijas aģentūras un *Société Générale* sagatavoto ziņojumu par investoru piesaistes procesa gaitu, piekrītot pagarināt *Ripplewood Advisors LLC* gala piedāvājuma iesniegšanas termiņu par desmit dienām - līdz 2014. gada 5. septembrim - un neveikt sarunas ar citiem investoriem.

52. 2014. gada 16. septembrī Ministru kabinets pieņēma lēmumu valstij piederošās bankas "Citadele" akcijas pārdot starptautisko investoru grupai ar pieredzi banku sektorā, kuru pārstāvēja ASV ieguldījumu sabiedrība *Ripplewood Advisors LLC* un tās dibinātājs Timotijs Kolins (*Dr. Timothy C. Collins*), bet 2014. gada 28. oktobrī Ministru kabinets atbalstīja *Société Générale* rekomendāciju noslēgt līgumu par bankas "Citadele" akciju pirkumu ar starptautisku 13 investoru grupu, kuru pārstāvēt bija pilnvarots *Ripplewood Advisors LLC* tā dibinātāja Timotija Kolinsa personā. Līguma projekts paredzēja, ka akciju bāzes cena par visām bankas akcijām ir 98,67 milj. EUR (kas sastāda 74,00 milj. EUR par 75 % akciju, kuras bija Latvijas valsts īpašumā). Šādu cenu 2015. gada 16. septembrī saistošā piedāvājuma galīgajā variantā izteica *Ripplewood Advisors LLC* un MK to bez iebildumiem akceptēja.

53. 2014. gada 5. novembrī tika parakstīts Līgums⁵⁹ starp Privatizācijas aģentūru un *Ripplewood Advisors LLC* kopā ar pārējo (divpadsmit) starptautisko investoru grupu par bankas "Citadele" 75 % akciju pārdošanu.

54. 2014. gada 15. decembrī Ministru kabinets atbalstīja akcionāru līgumos ar ERAB iepriekš paredzēto saistību restrukturizāciju.

55. 2015. gada 5. martā Saeima pieņēma lēmumu "Par Saeimas piekrišanu valsts aizdevuma nosacījumu maiņai valsts akciju sabiedrībai "Privatizācijas aģentūra"", lai Privatizācijas aģentūra bankas "Citadele" akciju pārdošanas darījumā gūtos ienākumus un līdzekļus no bankā "Citadele" ieguldītā subordinētā aizdevuma atmaksas novirzītu secīgi saistību dzēšanai pret ERAB, valsts aizdevuma saistību dzēšanai un Privatizācijas aģentūras faktisko izdevumu segšanai, kas radušies bankas "Citadele" un Reverta pārvaldības un pārdošanas procesā.

56. 2015. gada 27. martā, izpildot Ministru kabineta 2014. gada 15. decembra sēdē pieņemto lēmumu attiecībā uz saistību restrukturizāciju pret ERAB, tika parakstīti attiecīgie līgumi ar ERAB.

57. 2015. gada 20. aprīlī Privatizācijas aģentūra pabeidza bankas "Citadele" akciju pārdošanas darījumu. *Ripplewood Advisors LLC* un divpadsmit starptautisko investoru⁶⁰ grupa kļuva par bankas "Citadele" akcionāriem. ERAB savā īpašumā saglabāja 25 % bankas akciju.

3.2.2. Par bankas "Citadele" akciju pārdošanas cenu

58. Valstij piederošo 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas cena, par kādu tika panākta vienošanās ar Investoriem 2014. gada septembrī, radīja pretrunīgu reakciju gan finanšu ekspertu vidū, gan arī sabiedrībā. Piedāvātā cena par 75 % bankas "Citadele" akcijām bija 74,0 milj. EUR. Akciju pirkuma līgumā noteiktā galīgā cena bija 74,7 milj. EUR, un šo summu Investori samaksāja 2015. gada 20. aprīlī.

59. Privatizācijas aģentūras un bankas "Citadele" publiskajos paziņojumos⁶¹ ir teikts, ka cena, ko Investors ir samaksājis par 75 % bankas "Citadele"

akcijām, bija augstāka par sākotnēji paredzēto. Piemēram, PA valdes priekšsēdētājs V. Loginovs atzīst: *"Esmu gandarīts par šī svarīgā darījuma veiksmīgu pabeigšanu. Bankas "Citadele" akciju pārdošanas darījums ļauj pabeigt būtisku posmu Parex bankas restrukturizācijas procesā. Ir izveidota sekmīgi strādājoša banka, kurai ir atrasti stabili, uz nākotni orientēti investori. Latvijas banku sektorā ir ienācis jauns un kvalitatīvs kapitāls, kas dos nozarei kopumā papildus attīstības impulsu un dažādos Latvijas banku sektoru."*⁶²

Atšķirīgu viedokli pauž bijušais ekonomikas ministrs Vjačeslavs Dombrovskis: *"Objektīvu pārdošanas cenu noteikt, protams, ir grūti, tomēr, ja paskatāmies uz starptautisko pieredzi, tad jāsaprot, ka pārdot uzņēmumu par tā divu gadu peļņai atbilstošu summu - tas diez vai iekļausies veiksmīgu darījumu annālēs."*⁶³

Komisija mēģināja noskaidrot, vai PA vai kāda cita bankas akciju pārdošanas darījumā iesaistītā institūcija vai to amatpersona ir noteikusi bankas "Citadele" akciju pārdošanas iespējamo cenu pirms piedāvājumu saņemšanas no investoriem 2014. gada aprīlī. Neviena amatpersona nevarēja iesniegt Komisijai informāciju un atbildēt uz jautājumu par bankas "Citadele" cenas (vērtības) novērtējumu, ko varētu izmantot salīdzināšanai ar iespējamiem piedāvājumiem. Tādēļ jāatzīst, ka nav veikta neatkarīga pārdošanas cenas noteikšana. Šo pieņēmumu Komisijas sēdē apstiprināja arī PA valdes priekšsēdētājs V. Loginovs⁶⁴, sakot, ka *"PA nebija veikusi atskaites cenas aprēķinu, netika aprēķinājusi bankas "Citadele" minimālo pārdošanas cenu"*. Tas norāda, ka Latvijas valdība pilnībā paļāvās uz bankas pircēja piedāvāto cenu, neveicot nekādus alternatīvus aprēķinus. Pēc būtības šāda Latvijas amatpersonu rīcība noveda pie tā, ka pircēja nosauktā cena tika akceptēta kā atbilstoša bankas patiesajai vērtībai. Turklāt, ņemot vērā to, ka MK jau 2014. gada 29. jūlijā no konkurences izslēdza pārējos potenciālos investorus, kā arī ierobežoto darījuma pabeigšanas termiņu, Investors 2014. gada septembrī, kad tika gatavots Līguma projekts, varēja noteikt un piedāvāt jebkuru sev vēlamu summu, jo Latvijas pusei cita priekšstata par bankas "Citadele" vērtību nebija.

Tā rezultātā valsts, iespējams, nav saņēmusi patieso cenu par 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanu.

60. (Ierobežotas pieejamības informācija.)

61. Komisija pēc dokumentu izpētes un uzaicināto amatpersonu uzklaušanās atzina, ka **ne MK, ne EM, ne Privatizācijas aģentūra nebija noteikusi un MK (EM) arī nebija pieprasījis noteikt 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas optimālo cenu un/vai akciju pārdošanas robežcenu**, kuru varēja izmantot kā atsauci (minimālo, sākotnējo) cenu, kas ir parasta prakse, veicot uzņēmuma (tajā skaitā bankas) kapitāla daļu atsavināšanu, tās piedāvājot pirkt stratēģiskajam vai finanšu investoram. Neviena no iztaujātajām amatpersonām nespēja atcerēties, ka būtu informēta par atsauci cenas esamību un tā tiktu salīdzināta ar investoru piedāvājumos izteikto akciju pirkuma cenu.

Tikpat būtiski ir arī tas, ka Privatizācijas aģentūra neveica atsevišķu novērtējumu bankas ieguldījumiem 19 meitas un septiņos radniecīgajos uzņēmumos, kas veidoja 18 % no konsolidētajiem aktīviem un 9 % no ieņēmumiem. Kā paskaidroja V. Loginovs, *"banka "Citadele" tika pārdota kopumā, jo atsevišķu uzņēmumu pārdošana būtu ne tikai laikietilpīga un apdraudētu EK noteiktā termiņa ievērošanu, bet arī sadārdzinātu pārdošanas izmaksas"*.⁶⁵

Lai gan sākotnēji izvirzītais mērķis noteica, ka pārdošanai jānodrošina akciju pārdošana par augstāko iespējamo cenu, tomēr tās noteikšanai nebija izvirzīti nekādi kritēriji jeb atskaites punkti.

Iepriekš norādītie un medijos paustie ekspertu viedokļi apstiprina secinājumu, ka **75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas rezultātā iegūtā cena nav atzīstama par atbilstošu bankas patiesajai vērtībai**.

Komisijai, izmantojot ekspertu ieteikumus par akciju pārdošanas cenas noteikšanas aprēķina metodiku, un šādas metodikas un modeļu izmantošanu,⁶⁶ radās ieskaits, ka PA un citām valsts amatpersonām bija iespējams veikt nepieciešamos aprēķinus, lai valstij piederošo 75% bankas "Citadele" akciju pārdošanas process noritētu profesionāli un tiktu saņemta patiesā cena par valstij piederošajām bankas "Citadele" akcijām.

Tas liecina, ka galvenais visa procesa mērķis bija pārdot banku par katru cenu. Iespējams, vienīgais arguments bija nepieļaut, ka par akcionāriem kļūst un banku kontrolē ar Krieviju saistīts kapitāls.

3.2.3. Par bankas "Citadele" pārdošanas procesā iesaistīto amatpersonu atbildību

62. Komisija vērtēja ar Privatizācijas aģentūras valdes locekļiem un bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesā iesaistītajām personām noslēgtos līgumus par garantijām (turpmāk - Garantiju līgumi). *(Ierobežotas pieejamības informācija.)*

63. *(Ierobežotas pieejamības informācija.)* Komisija uzskata, ka šādu līgumu esamība ir uzskatāma par nepamatotu valsts līdzekļu izlietošanu un ir vērsta uz valsts amatpersonu pilnīgu izvairīšanos no atbildības par to pieņemtajiem lēmumiem.

64. Komisijas rīcībā ir informācija par 42 šādiem līgumiem, kas noslēgti ar Privatizācijas aģentūras, bankas "Citadele", Parex bankas un Revertas valdes un padomes locekļiem. Turklāt Privatizācijas aģentūra laikā no 2012. gada līdz 2015. gadam veica arī amatpersonu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu *Allianz Global Corporate & Specialty SE* (Dānija), par ko kopā **apdrošināšanas prēmijās samaksāja 164 797 EUR**.

65. *(Ierobežotas pieejamības informācija.)*

66. *(Ierobežotas pieejamības informācija.)*

67. Ņemot vērā, ka visa informācija saistībā ar Garantiju līgumiem ir klasificēta kā ierobežotas pieejamības informācija, Komisija nevar sniegt publisku analīzi par noslēgtajiem Garantiju līgumiem.

68. Vienlaikus Komisija uzskata, ka šādā veidā V. Dombrovska vadītais Ministru kabinets ar atbildīgajiem finanšu ministriem un ekonomikas ministriem E. Repši, A. Vilku, A. Kamparu jau sākotnēji uzņēmās pilnu atbildību par Parex bankas restrukturizācijas un tai sekojošo bankas "Citadele" pārvaldības un akciju pārdošanas procesa gaitu. Komisijas ieskatā, Garantiju līgumu slēgšana ar Privatizācijas aģentūras valdes locekļiem rada pamatotas šaubas par šāda juridiska risinājuma atbilstību valsts un sabiedrības interesēm.

69. 2015. gada 6. jūlijā Komisija vērsās Valsts kontrolē ar lūgumu veikt revīziju, lai noskaidrotu, vai Ministru kabineta un Privatizācijas aģentūras rīcība, slēdzot Garantiju līgumus, ir bijusi tiesiska, vai tiem ir ekonomiskās lietderības apsvērumi un vai Garantiju līgumu tiesiskais statuss atbilst Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā - kapitāla-dalu-un-kapitālsabiedrību-parvaldības-likums#n29'>29. daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktajam mērķim.⁶⁷

70. Atbildība, kuru Ministru kabinets bija uzņēmies par bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa virzību, bija juridiski nostiprināta gan ar izšķirošajiem lēmumiem, gan ar Garantiju līgumiem. Savukārt vairāki bijušie un esošie ministri Komisijas sēdēs norādīja, ka savu lomu un atbildību vērtē *"diezgan nosacīti"*, jo paši daudzos jautājumos neesot iedziļinājušies un neesot tos izpratuši, bet paļāvušies tikai uz EM un Privatizācijas aģentūras ziņojumiem, drošības iestāžu viedokli un labi atalgotu piesaistīto konsultantu rekomendācijām un ekspertīzi.

Vairāki bijušie un esošie valdības ministri⁶⁸ Komisijai norādīja, ka, pieņemot svarīgākos lēmumus bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa ietvaros, bija grūti un pat neiespējami iedziļināties izskatāmo jautājumu būtībā un pieņemt izsvērtus un patstāvīgus lēmumus, jo:

- informācija bija ļoti apjomīga (līdz pat vairākiem simtiem lappušu vienā reizē);

- informācija (dokumentācija) Ministru kabineta locekļiem visbiežāk tika izsniegta īsi pirms Ministru kabineta sēdes sākuma;
- informācija, kas nav bijusi valsts valodā, nav tikusi tulkota (vismaz sākotnēji), un tas ministriem, kuri brīvi nepārvalda angļu valodu, sagādāja grūtības.

71. Vairāki bijušie un esošie ministri Komisijai izteica viedokli, ka bankas "Citadele" akciju pārdošanas process bija sasteigts arī Privatizācijas aģentūras dēļ, jo gan dokumentu sagatavošana, gan lēmumu pieņemšana vienmēr notikusi pēdējā brīdī^{69,70}. Otrs viedoklis - ja bankas "Citadele" akciju pārdošanas process būtu organizēts savlaicīgi, rezultāts būtu labāks⁷¹. Ekonomikas ministre D. Reizniece-Ozola vairākkārt uzsvēra: *"ja bankas "Citadele" pārdošana būtu bijusi īstenota laicīgāk un tīktu nodrošināta ar pietiekami lielu konkurenci, tad bankas cena noteikti būtu augstāka."*⁷²

To pašu apliecināja bijušais ekonomikas ministrs V. Dombrovskis, norādot, ka bankas pārdošanas procesa atlikšana uz pēdējo brīdi un ekskluzīvas sarunas ar vienu investoru nenodrošināja labāko rezultātu un konkurenci⁷³. Ja Ministru kabinets 2014. gada 29. jūlija sēdē būtu atbalstījis Ekonomikas ministrijas piedāvāto stratēģiju - turpināt sarunas ar vairākiem pretendentiem -, tad bankas "Citadele" akciju pārdošanas cena būtu bijusi ievērojami augstāka.⁷⁴

3.2.4. Par Valsts kancelejas un Ministru prezidentes L. Straujumas faktisko rīcību

72. Lai iegūtu informāciju par bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa gaitu, Komisija 2014. gada 18. decembrī nosūtīja vēstuli Valsts kancelejai ar lūgumu iesniegt Komisijai **visus** Valsts kancelejas rīcībā esošos darba grupu un sanāksmju protokolus, kā arī citus dokumentus un korespondenci, kas attiecināma uz bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu.⁷⁵ Savukārt 2015. gada 18. februārī Komisija pieprasīja Valsts kancelejai iesniegt audioierakstus no **visām** Ministru kabineta sēdēm, kurās tika lemts par valstij piederošo 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanu.⁷⁶

73. Noteiktajos termiņos Valsts kanceleja nosūtīja Komisijai tās pieprasīto informāciju, **izņemot Ministru kabineta 2014. gada 29. jūlija sēdes protokola izrakstu un pārējos ar šo sēdi saistītos dokumentus un sēdes audioierakstu.**

74. Pēc **atkārtota** Komisijas pieprasījuma Valsts kancelejas iesniegtā informācija radīja šaubas par tās patiesumu, jo Valsts kancelejas atsūtītais 2014. gada 29. jūlija sēdes protokola (Nr.41 33.§) izraksts saturēja dienesta viltojuma pazīmes, bet šīs pašas sēdes audioieraksts, kuram saskaņā ar likumu "Par valsts noslēpumu" ir noteikta klasifikācijas pakāpe "Slepeni", bija pārtraukts sēdes pašā nozīmīgākajā Ministru kabineta lēmuma pieņemšanas brīdī, kad notiek balsojums par tālāko bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa virzību.

75. Par Valsts kancelejas amatpersonu rīcību Komisija 2015. gada 13. jūlijā vērsās Ģenerālprokuratūrā, lūdzot veikt pārbaudi.

2015. gada 16. oktobrī Ģenerālprokuratūras prokurore pieņēma lēmumu atteikt uzsākt kriminālprocesu par Ministru kabineta 2014. gada 29. jūlija sēdes protokola (Nr.41 33.§) izrakstā norādītajām ziņām, jo nav noticis noziedzīgs nodarījums, kā arī pieņēma lēmumu atteikt uzsākt kriminālprocesu par Ministru kabineta 2014. gada 29. jūlija sēdes slēgtās daļas audioieraksta veikšanu, montāžu un uzglabāšanu noziedzīga nodarījuma notikuma trūkuma dēļ.

76. Tomēr, Komisijas ieskatā, Ministru kabineta 2014. gada 29. jūlijā pieņemtais lēmums jautājumā par akciju sabiedrību "Citadele banka" robežojās ar Ministru kabineta iekārtas likuma 28. panta un Ministru kabineta noteikumu Nr. 300 "Ministru kabineta kārtības rullis" 200. un 201.¹ panta pārkāpumu. Ministru kabineta iekārtas likums tieši nosaka, ka Ministru kabineta sēdes protokolē un ieraksta audioformātā. Savukārt Komisijai iesniegtais audioieraksts nesniedz skaidru Ministru kabineta sēdes atspoguļojumu, jo, pirmkārt, no tā ir izdzēsta sēdes daļa, kad tiek izsludināts sēdes pārtraukums; otrkārt, no audioieraksta nav noprotams, no kura brīža Ministru kabineta sēde tiek atsākta; treškārt, audioieraksts nesniedz priekšstatu, ka otrajā sēdes daļā piedalās tikai Ministru kabineta locekļi, bet pārējās personas ir izraidītas no sēžu zāles; ceturtkārt, no audioierakstā dzirdamām Ministru kabineta locekļu diskusijām noprotams, ka ir notikusi

neformāla viedokļu saskaņošana ārpus Ministru kabineta sēdes.

Tāpat Komisijai bija pamatots iemesls uzskatīt, ka Valsts kancelejas amatpersonas, iespējams, veikušas dienesta viltojumu, jo atsūtītais Ministru kabineta sēdes protokola izraksts bija papildināts ar rokrakstā veiktu pierakstījumu un ar to atšķīrās no šīs pašas sēdes protokola izraksta, kuru Komisijai savlaicīgi bija iesniegušas Ekonomikas ministrija un Privatizācijas aģentūra.

77. 2015. gada 11. maijā Komisijas sēdē Ministru prezidente L. Straujuma liecināja, ka bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa laikā ir izjutusi spiedienu, lai tiktu ietekmēta noteiktā bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa virzība, kā arī norādīja, ka par minēto faktu viņa ir informējusi tiesībsargājošās iestādes.⁷⁷ Komisija noskaidroja, ka L. Straujumas sniegtā informācija neatbilst patiesībai. 2015. gada 1. jūlijā, atbildot uz Komisijas rakstisko pieprasījumu, L. Straujuma norādīja, ka viņas iepriekš paustais viedoklis par spiediena izdarīšanu ir ticis izteikts kā personīgs vērtējums par dažādo pārrunu norisi un nav vērtējams kā informācija par noziedzīgu nodarījumu, par kuru būtu jāiesniedz iesniegums tiesībsargājošām iestādēm, tāpēc arī tas neesot darīts.

78. Komisija uzskatīja, ka Ministru prezidente tādējādi ir sniegusi nepatiesas ziņas un maldinājusi Parlamentārās izmeklēšanas komisiju, bet par šādu rīcību ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 272. pantā.

2015. gada 16. oktobrī Ģenerālprokuratūras prokurore pieņēma lēmumu atteikt uzsākt kriminālprocesu par Ministru prezidentes L. Straujumas 2015. gada 11. maija sēdē sniegtajām ziņām noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma dēļ.

79. Analizējot Komisijas rīcībā esošo informāciju, Komisijai radās aizdomas, ka Ministru prezidente L. Straujuma Ministru kabineta 2014. gada 29. jūlija sēdē, Ministru kabinetam lemjot par bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa tālāko virzību, iespējams, ir atradusies interešu konflikta situācijā. Kā liecina minētās sēdes protokola izraksts, Ministru kabinets pieņēma zināšanai Ministru prezidentes L. Straujumas un tieslietu ministres B. Brokas sniegto informāciju, ka viņas, ievērojot likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" noteikto, nepiedalās jautājuma izskatīšanā par akciju sabiedrību "Citadele banka".

80. Tomēr Ministru prezidente L. Straujuma, neskatoties uz sevis atstatīšanu no lēmuma pieņemšanas jautājumā par akciju sabiedrību "Citadele banka", bija klāt visā jautājuma izskatīšanas laikā. Turklāt viņa nebija iesniegusi rakstveida motivāciju, kam jābūt pievienotai sēdes protokolam, kā to nosaka Ministru kabineta iekārtas likuma 30. panta trešā daļa. Tāpat pastāvēja varbūtība, ka Ministru prezidente ir netieši iesaistījies attiecīgā lēmuma pieņemšanā, izsakoties par labu vienam vai otram Ministru kabineta protokollēmuma "Par akciju sabiedrību "Citadele banka"" 4. un 5. punktā norādītajam risinājumam, jo sēdes audioieraksts nesniedz pilnīgu Ministru kabineta sēdes atspoguļojumu.

2015. gada 16. oktobrī Ģenerālprokuratūras prokurore pieņēma lēmumu atteikt ierosināt jautājumu par Ministru prezidentes L. Straujumas saukšanu pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ panta "Valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpšana", atzīstot izdarīto pārkāpumu par **formālu pārkāpumu**.

3.2.5. Par FKTK un LB lomu bankas "Citadele" pārdošanas procesā

81. Komisijas ieskatā, ir svarīgi analizēt ne tikai bankas "Citadele" pārdošanas procesā iesaistīto institūciju un amatpersonu rīcību, bet arī izvērtēt FKTK un LB lomu šā darījuma norisē, lai gan tās akciju pārdošanā tieši nepiedalījās.

82. FKTK ir noteiktas vairākas funkcijas,⁷⁸ starp kurām kā nozīmīgākās jānorāda:

- noteikt kvalifikācijas un atbilstības prasības finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem un to amatpersonām;

- sistemātiski pētīt, analizēt un prognozēt finanšu un kapitāla tirgus attīstību;
- sadarboties ar ārvalstu finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības institūcijām.

83. FKTK pārstāvji bija piedalījušies MK sēdēs, kurās izskatīja ar bankas "Citadele" pārdošanu saistītos jautājumus. FKTK telpās bija notikušas vairākas tikšanās ar bankas "Citadele" pircēju pārstāvjiem (*Ripplewood LLC u.c.*), PA, *Société Générale* pārstāvjiem, kuriem FKTK ir sniegusi vispārēju informāciju par finanšu tirgu Latvijā un informējusi par būtiskas līdzdalības iegūšanas kredītiestādē tiesisko regulējumu.⁷⁹

Komisijai neizdevās iegūt bankā "Citadele" veikto pārbažu aktus un ar pārbaudēm saistīto informāciju, jo FKTK norādīja, ka *"nav tiesīga Komisijai iesniegt bankas pārbaudes aktus, kā arī sniegt ziņas vai arī nosūtīt korespondenci ar banku "Citadele", kas būtu saistāma ar FKTK iebildumiem par bankas riska darījumiem, kredītportfeļa kvalitāti, kapitāla pieaugumu, likviditātes rādītāju un pašu kapitāla aprēķinu"*.⁸⁰

84. Komisijai neizdevās saņemt no FKTK pieprasīto tās rīcībā esošo informāciju un dokumentus, kas apliecinātu bankas "Citadele" Investoru (investoru grupas) reputācijas risku izvērtējumu, kuru veica FKTK un ECB.⁸¹ Komisija atbildes vēstulē tika informēta, ka atbilstoši ECB norādījumam Komisija ir aicināta interesējošos jautājumus rakstveidā adresēt ECB.⁸²

Komisija vērsās ar rakstveida pieprasījumu ECB un saņēma atbildi, ka *"attiecīgās nacionālās tiesiskās bāzes trūkuma dēļ ECB nav tiesīga atkāpties no stingrajiem slepenības noteikumiem un nevar Komisijai atklāt pieprasīto informāciju"*.⁸³

85. (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) Tomēr LB vairākkārt ir uzsvērusi, ka **stratēģiskā investora piesaistei iepretim akciju sākotnējam publiskajam piedāvājumam ir būtiskas priekšrocības** bankas ilgtermiņa finanšu stabilitātes nodrošināšanā, vienlaikus nodrošinot lielāku ienākumu valsts budžetā.

86. Komisijas ieskatā, **LB ir nepārprotami iestājusies par iespējami ātrāku bankas "Citadele" akciju pārdošanu**, jo tādējādi tiktu samazinātas ar pārdošanas darījuma īstenošanu saistītās izmaksas un citu resursu izlietojums. Tomēr Komisijai neradās pārliecība, ka LB ir izmantojusi visas iespējas, lai rosinātu PA un valdību ātrāk pieņemt lēmumus un sagatavot kvalitatīvus dokumentus, kas bija svarīgi bankas "Citadele" pārdošanai.

3.3. Par bankas "Citadele" akciju pirkuma līgumā ietvertajiem noteikumiem

87. MK 2014. gada 28. oktobrī atbalstīja bankas "Citadele" akciju pirkuma līguma noslēgšanu un tā būtiskākos nosacījumus.⁸⁴

Bankas "Citadele" akciju pirkuma līgums⁸⁵ tika parakstīts 2014. gada 5. novembrī. Akciju pirkuma līguma projektu sagatavoja juridiskais konsultants *Linklaters*, un tas tika akceptēts MK sēdē. Par līgumu atzinumus un komentārus sniedza Valsts kanceleja, FM un *Société Générale*.

88. Aptaujātās amatpersonas Komisijai ir paudušas viedokli, ka valstij piederošo 75 % bankas "Citadele" akciju pirkuma līgums un tajā ietvertie nosacījumi pēc būtības atbilst šādu līgumu starptautiskajai praksei. (*Ierobežotas pieejamības informācija.*)

89. Komisija, analizējot tai pieejamos datus un informāciju, tomēr atzīst, ka Līgumā bija iekļautas normas, kas saistāmas ar dažādiem riskiem vai kas var izraisīt nelabvēlīgus nosacījumus.

90. **Pirmkārt.** (*Ierobežotas pieejamības informācija.*)

91. **Otrkārt.** (*Ierobežotas pieejamības informācija.*)

92. **Treškārt.** Komisijai nav pārliecības, ka īstenotais bankas "Citadele" akciju pirkuma darījums tuvāko gadu laikā sekmēs finanšu tirgus attīstību Latvijā, ko savos paziņojumos medijiem uzsvēra Ministru prezidente L. Straujuma. Jāņem vērā, ka bankas akciju paketi ieguva **finanšu investori**, kuru mērķis parasti saistās ar turpmāko stratēģiskā investora piesaisti bankai, lai pārdotu tam savas akcijas "ātras" peļņas nolūkā. Tādējādi finanšu investors (par kādu uzskatāma T. Kolinsa pārstāvēto Investoru grupa) necentīsies attīstīt banku par finanšu institūciju, kas būtu ieinteresēta ilgtspējīgā Latvijas tautsaimniecības vai kādu tās nozaru attīstībā. Lai palielinātu sev piederošo kapitāldaļu vērtību, finanšu investori parasti veic pasākumus, kas saistās ar bankas operacionālas darbības efektivitātes uzlabošanu, resursu taupīšanu, finanšu darījumu risku samazināšanu un bankas aktīvu portfeļa struktūras optimizēšanu. Finanšu investori parasti nav ieinteresēti veikt ieguldījumus bankas kapitālā, bet orientējas uz tādiem organizatoriska un tehniska rakstura pasākumiem, kas ļauj palielināt līdz šim ieguldītā kapitāla atdevi (rentabilitāti) bez papildu investīcijām.⁸⁶

93. **Ceturtkārt.** (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) Turklāt nevienos noteikumos nav iestrādāts (paredzēts) liegums (un komercdarījumos tāda prakse nepastāv), lai Investori nepārdotu banku tieši tiem pircējiem, kuriem MK nevēlējās pārdot.

94. **Piektkārt.** (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) Komisijai radās šaubas, vai bankas "Citadele" akcionāriem būs vienota pieeja stratēģiskā investora piesaistē tālākā nākotnē. Līdz ar to nav izslēgta varbūtība, ka banka var nonākt jebkuras personas vai valsts, tajā skaitā kapitāla, kura izcelsme var būt Latvijai un ES nedraudzīgu valstu kontrolē.

95. **Sestkārt.** Komisija norāda, ka, pastāvot pašreizējām Latvijas makroekonomiskās attīstības prognozēm un tendencēm finanšu tirgū, būs sarežģīti panākt, lai banka "Citadele" spētu attīstīt kādu finanšu pakalpojumu vai kredītesšanas virzienu, kļūstot par būtisku konkurentu esošajām Latvijas kredītiestādēm.

3.4. Par izdevumiem bankas "Citadele" konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā

96. Bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesā Privatizācijas aģentūra laikā no 2009. gada 25. marta līdz 2015. gada aprīlim iesaistīja vairākas starptautiskās finanšu un juridisko pakalpojumu kompānijas, kā arī izmantoja vietējo konsultantu pakalpojumus.

97. 2009. gada 25. martā tika noslēgts konsultāciju pakalpojumu līgums ar *Nomura*, kas darbojās līdz 2013. gada 26. janvārim. Šī konsultantu firma sagatavoja *Parex* bankas restrukturizācijas plānu un uzsāka bankas "Citadele" pārdošanas procesu, kuru nepabeidza, un ar 2013. gada 25. janvāri pārtrauca sadarbību ar Privatizācijas aģentūru.

Noslēgtais konsultāciju pakalpojumu līgums paredzēja vienus pusēju iespēju atteikties turpināt sadarbību, brīdinot par to Latvijas pusi vismaz 30 dienas iepriekš. Savā atteikumā *Nomura* nesniedza sava lēmuma skaidrojumu.

Komisija, izvērtējusi ar *Nomura* noslēgto līgumu un amatpersonu sniegtos paskaidrojumus, atzina, ka Privatizācijas aģentūra un Latvijas valdība necentās panākt bankas "Citadele" pārdošanu pēc iespējas īsākā laikā. Komisija nav saņēmusi apstiprinājumu tam, ka 2010.-2012. gadā Latvijas puse būtu sagatavojusi bankas pārdošanas scenārijus, kuros būtu paredzētas iespējamās norises globālajos finanšu tirgos un tiktu izvērtēti ar šo darījumu saistītie riski. Komisija uzskata, ka Latvijas puses atbildīgās amatpersonas pilnībā paļāvās uz to, ka piesaistītais konsultants sasniegs vēlamu rezultātu un viņa rīcība nav jāuzrauga un jākontrolē.

98. Tikai 2013. gada 16. jūlijā Ministru kabinets nolēma atsākt bankas "Citadele" pārdošanu un izsludināja jaunu konkursu, lai piesaistītu starptautiskos finanšu un juridiskos konsultantus. Komisija uzskata, ka konsultantu piesaistīšanu vajadzēja veikt nekavējoties - uzreiz pēc *Nomura* paziņojuma par līguma laušanu 2012. gada decembrī. Bankas pārdošanas process faktiski tika atjaunots tikai 2013. gada oktobrī - pēc gandrīz gadu ilga pārtraukuma.

99. Kopējie izdevumi, kas attiecināmi uz konsultantu piesaisti *Parex* bankas restrukturizācijai un bankas "Citadele" pārdošanas procesa uzsākšanai 2009.-2014. gadā:

- *Nomura* - 1 584 529,53 EUR, t. sk. atlīdzība - 1 360 000,00 EUR, attaisnotie izdevumi - 224 529,53 EUR (2009.-2012. gadā);
- Zvērinātu advokātu birojs *Sorainen* - 578 437,19, t. sk. atlīdzība un attaisnotie izdevumi - 477 751,00 EUR, PVN - 100 686,19 EUR (2009.-2014. gadā).

100. Kopējie izdevumi, kas attiecināmi uz konsultantu piesaisti bankas "Citadele" pārdošanas procesā 2013.-2015. gadā bija 2 916 658,24 EUR, t.sk.:

- *Société Générale* - 2 100 237,24 EUR (96 %), t. sk. atlīdzība - 2 000 000,00 EUR, attaisnotie izdevumi un PVN - 100 237,24 EUR;
- *Linklaters* - 706 469,55 EUR (4 %), t. sk. atlīdzība - 580 000,00 EUR, attaisnotie izdevumi un PVN - 126 469,55 EUR;
- SIA *Ernst & Young Baltic* - 68 486,00 EUR;
- SIA *Hill & Knowlton Latvia* - 16 228,52 EUR;
- SIA *Superia* - 5 163,30 EUR;
- zvērinātu advokātu birojs "Eversheds Bitāns" 3 763,03 EUR;
- Citi pakalpojumi (tulkošana, notāra pakalpojumi, komandējumi u.c.) - 16 337,60 EUR.

101. Atbilstoši Komisijas iegūtajiem datiem kopējā izlietotā summa par konsultāciju pakalpojumiem laikā no 2009. gada līdz 2015. gada 1. aprīlim bija vairāk nekā pieci miljoni EUR (**5 079 624,96 EUR**), kas ir **6,8 %** no 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas cenas.

102. Starptautisko konsultantu pakalpojumus izmantoja un apmaksāja arī banka "Citadele". Taču šos uz pārdošanas darījumu attiecināmos bankas maksājumus konsultantiem Komisijai nebija iespējams noskaidrot.

103. Nevienam no konsultantiem līgumos paredzētā samaksa nebija saistīta ar pārdošanas procesa veiksmīgu rezultātu un pēc iespējas augstākas cenas iegūšanu. Komisija neguva pārliecību, ka starptautiskajiem finanšu un juridiskajiem konsultantiem piemērotais pakalpojumu samaksas modelis sekmēja iespējami labākā rezultāta - lielākās pārdošanas cenas - sasniegšanu īsākā pārdošanas laikā.

Apkopotā informācija par izmaksām konsultantiem, kuri sniedz pakalpojumus banku vai brokeru sabiedrību pārdošanas darījumos, liecina, ka vidējā samaksa ir 2 % - 3 % no pārdošanas cenas⁸⁷. Tādējādi ar konsultantiem un sabiedrisko attiecību speciālistiem saistītie izdevumi, kas, pēc Komisijas rīcībā esošajiem datiem, bija vismaz 6,8 % no bankas "Citadele" pārdošanas cenas, ir uzskatāmi par pārspīlētiem.

3.5. Par Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas lomu

104. Ar Ministru kabineta 2009. gada 24. februāra lēmumu⁸⁸ *Parex* bankas akcijas tika nodotas Privatizācijas aģentūrai, lai tā nodrošinātu kapitāla daļu pārvaldīšanu un veiktu akciju pārdošanu.

105. Sarunas ar ERAB par tās iespējamo iesaisti *Parex* bankas pamatkapitālā tika uzsāktas jau 2008. gada 24. novembrī. Valdība uzskatīja, ka ERAB kā

starptautiski pazīstamas multinacionālas finanšu institūcijas ar pieredzi banku restrukturizācijā iesaistīšana sniegs pozitīvu signālu - bankas un turpmāk izveidotās bankas "Citadele" klientiem un ieinteresētajām personām par tās attīstības potenciālu. Ņemot vērā ERAB līdzšinējo sadarbību ar Latviju un mūsu finanšu institūcijām, kā arī tās reputāciju, valdība aicināja ERAB kļūt par *Parex* bankas akcionāru.

106. 2009. gada 16. aprīlī starp Latvijas Republiku Privatizācijas aģentūras personā, ERAB un *Parex* banku tika noslēgts *Parex* bankas akciju pirkuma līgums⁸⁹ un akcionāru līgums.⁹⁰ Jānorāda, ka minēto līgumu parakstīšanas brīdī vēl nebija izstrādāts *Parex* bankas restrukturizācijas plāns, kas paredzēja izveidot banku "Citadele" (tā komercreģistrā reģistrēta 2010. gada 30. jūnijā). Tāpēc 2010. gada jūnijā ar ERAB tika parakstīti jauni līgumi, kā arī pārjaunoti esošie līgumi. Līgumi ar ERAB tika aktualizēti arī 2012. gadā un 2015. gadā pēc 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanas.

107. 2009. gada 11. augustā finanšu ministrs Einars Repše parakstīja līgumu ar ERAB par galvojumu⁹¹ līdz 126,6 milj. EUR apmērā par Privatizācijas aģentūras saistībām pret ERAB, kas izriet no noslēgtajiem līgumiem.

108. *(Ierobežotas pieejamības informācija.)*

109. *(Ierobežotas pieejamības informācija.)*

110. *(Ierobežotas pieejamības informācija.)*

111. *(Ierobežotas pieejamības informācija.)*

112. *(Ierobežotas pieejamības informācija.)*

113. ERAB ar savu līdzdalību kapitālā uzlaboja bankas "Citadele" tēlu un samazināja bankas finanšu riskus, kas saistīti ar likviditātes nodrošināšanu un pieeju kapitālam. ERAB, iespējams, bija nozīmīga loma investoru lēmumam pirkt 75 % bankas "Citadele" akciju. Vienlaikus jānorāda, ka finanšu ministra parakstītais garantiju līgums ietver tādus nosacījumus, kas Latvijai radīja daudzus riskus. Turklāt, lai gan Latvija pēc būtības ir kompensējusi ERAB visus tās ieguldījumus, tomēr ERAB ir saglabājusi savā īpašumā 25% bankas "Citadele" akciju.

3.6. Par Gruzijas braucieni

114. Pēc publiski izskanējušās informācijas un vēlāk apstiprinājumu guvušiem faktiem 2014. gada 1. augustā vairākas augstas valsts amatpersonas - Saeimas deputāts Dz. Zaķis, bijušais Ministru prezidents, tobrīd Eiropas Parlamenta deputāts Valdis Dombrovskis, toreizējais aizsardzības ministrs R. Vējonis un privātpersona - bankas "Citadele" tobrīd potenciālo investoru konsultants V. Siksnis - devās atpūtas braucienā uz Gruzijas Republiku. Ņemot vērā to, ka Ministru kabinets 2014. gada 29. jūlijā bija pieņēmis lēmumu turpināt sarunas par bankas "Citadele" akciju pārdošanu starptautiskajai investoru grupai ar vadošo investoru *Ripplewood Advisers LLC*, kurai V. Sikšņa pārstāvētais konsultāciju uzņēmums *SIA Callidus Capital* sniedza pakalpojumus, bija pamats aizdomām un pieņēmumiem, ka šādu notikumu hronoloģiskā sakritība nav nejauša un, iespējams, notikušajam varētu būt koruptīvs raksturs.

115. Ņemot vērā minētos apstākļus, 11. Saeimas deputāts A. Elksniņš 2014. gada 22. septembrī vērsās prokuratūrā un KNAB ar iesniegumu par kriminālprocesa uzsākšanu. Pēc KNAB veiktās resoriskās pārbaudes kriminālprocess netika uzsākts. KNAB pārbaudes atzinums balstās tikai uz pašu iesaistīto personu paskaidrojumiem un apliecinājumiem - maksājumu uzdevumiem par pakalpojumu (biļešu) apmaksu.

116. Komisija tai noteikto pilnvaru ietvaros pievērsa uzmanību amatpersonu kopējam atpūtas braucienam uz Gruzijas Republiku un lūdza minētajām amatpersonām sniegt atkārtotu informāciju par notikušā apstākļiem.

Iepazīstoties ar Komisijas rīcībā esošo informāciju, Komisija secināja, ka KNAB rīcībā nav bijis pietiekošu pierādījumu un faktu, kas pamatotu kriminālprocesa uzsākšanu.

4. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas secinājumi

117. Komisija nevērtēja *Parex* bankas restrukturizāciju, jo restrukturizācijas procesa analīzi neparedzēja Komisijai dotais uzdevums. Tajā pašā laikā secinājumi, kas radušies par bankas "Citadele" pārdošanas procesu, izraisa šaubas par to, vai bankas pārdošana bija vienīgais iespējamais un pareizais risinājums.

117.1. Latvijas sagatavotais un EK apstiprinātais *Parex* bankas restrukturizācijas plāns neparedzēja iespēju saglabāt banku "Citadele" valsts īpašumā. To noteica EK prasības, ņemot vērā sniegto valsts atbalstu *Parex* bankai un bankai "Citadele".

117.2. Amatpersonu sniegtie paskaidrojumi un valsts institūciju atbildes Komisijai liecināja, ka neviens no Latvijas valsts institūcijām oficiāli nebija uzsākusis dialogu ar EK (to norādīja arī EK Konkurences ģenerāldirektorāts vēstulē Komisijai) par iespēju rast citu restrukturizācijas risinājumu, piemēram, izveidojot uz *Parex* bankas bāzes attīstības banku vai noteikt garāku atsavināšanas termiņu.

117.3. Nav detalizēti izvērtēts *Parex* bankas pārņemšanas process, kas ļautu konstatēt gan valsts institūciju (FKTK, LB, FM), gan atsevišķu amatpersonu rīcības un lēmumu pieņemšanas pamatotību, kā arī izvērtēt iespējamās kļūdas un to cēloņus, lai tādējādi novērstu līdzīgu krīzes situāciju rašanos.

117.4. Nav veikta analīze un izpēte, kuras rezultātā atbildīgo valsts institūciju amatpersonas būtu varējušas sniegt rekomendācijas valdībai par iespējamiem ieguvumiem un riskiem, kas saistāmi ar *Parex* bankas akciju pārdošanu ERAB vai kādam citam starptautiskajam investoram.

118. Ministru kabinets ir atbildīgs par bankas "Citadele" pārdošanas rezultātu, jo pieņēma lēmumus Privatizācijas aģentūras vietā pat tad, kad Privatizācijas aģentūra atteicās parakstīt, iespējams, neizdevīgu akciju pirkuma līgumu. Būvējā Privatizācijas aģentūra ir atbrīvota no atbildības par bankas "Citadele" pārdošanu un šī darījuma sekām.

118.1. Komisija uzskata, ka, lai arī Ministru kabinets kopumā bija atbildīgs par bankas "Citadele" akciju pārdošanu, Ministru kabinetam nebija nepieciešams iesaistīties un piedalīties visā bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesā un faktiski kļūt par vienīgo šā procesa virzītāju, jo bankas kapitāldaļu turētājs bija Privatizācijas aģentūra un tās atbildību par rīcību ar valsts mantu nosaka normatīvie akti.

118.2. Ministru kabinets bez vispusīga izvērtējuma, balstoties vienīgi uz konsultanta *Nomura* ieteikumu, akceptēja pārdošanas darījuma pārtraukšanu no 2011. gada decembra līdz 2013. gada jūlijam, neveicot nekādus pasākumus, lai bankas "Citadele" pārdošana netiktu nepamatoti novilcināta. Piemēram, Privatizācijas aģentūrai un starptautiskajiem konsultantiem netika dots uzdevums izvērtēt un uzsākt IPO, netika izvērtēta arī attīstības bankas izveides iespējamība.

118.3. Komisija uzskata, ka, bankas "Citadele" investoru piesaistes komiteja tika izveidota novēloti - tikai 2013. gada novembrī. Turklāt Komiteja nodarbojās nevis ar pārdošanas procesa uzraudzību, bet gan ar iespējamo akciju pārdošanas variantu analīzi un ieteicamās pārdošanas stratēģijas variantu izvērtēšanu, kas būtībā dublēja konsultantu *Société Générale*.

119. Komisija uzskata, ka 2014. gada 29. jūlija sēdē Ministru kabinets ir pieņēmis tiesiski apšaubāmu lēmumu, neievērojot juridiskos un ekonomiskos apsvērumus, kā arī sabiedrības intereses. Tā vietā iesaistītās amatpersonas centās padarīt bankas "Citadele" pārdošanas procesu necaurredzamu, tādējādi radot šaubas par rīcības objektivitāti. To vēl vairāk pastiprina Valsts kancelejas faktiskā rīcība - Komisijas darbības

apgrūtināšana, kavējot Komisijai gūt skaidru priekšstatu par bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa patieso gaitu, jo tieši šīs sēdes materiāli tika iesniegti tikai pēc Komisijas atkārtota pieprasījuma ar rokrakstā veiktu pierakstījumu uz Ministru kabineta sēdes protokollēmuma, savukārt Komisijai iesniegtais sēdes audioieraksts nesniedz Ministru kabineta sēdes pilnu atspoguļojumu.

119.1. Komisijas ieskatā, Ministru kabineta 2014. gada 29. jūlija lēmums - turpināt ekskluzīvi sarunas ar vienu potenciālo bankas "Citadele" akciju iegādes pretendentu - starptautisko investoru grupu ar vadošo investoru *Ripplewood Advisors LLC*, neraugoties uz Ģenerālprokuratūras veikto resorisko pārbaudi, joprojām uzskatāms par pieņemtu neskaidros apstākļos un robežojoties ar Ministru kabineta iekārtas likumā ar Ministru kabineta 2009. gada 7. aprīļa noteikumos Nr.300 "Ministru kabineta kārtības rullis" noteikto normu pārkāpumiem - Komisijai iesniegtie materiāli precīzi neatspoguļo Ministru kabineta pieņemtā lēmuma būtību un apstākļus.

119.2. (*ierobežotas pieejamības informācija*) Lēmumu par ekskluzivitātes nodrošināšanu, turpinot sarunas par bankas "Citadele" pirkuma līguma nosacījumiem tikai ar *Ripplewood Advisors LLC* investoru grupu, **2014. gada 29. jūlija Ministru kabineta sēdē pieņēma Ministru kabineta locekļi E. Rinkēvičs, R. Vējonis, A. Vilks, R. Kozlovskis, I. Druviete, D. Melbārde, J. Dūklavs, ekonomikas ministram V. Dombrovskim atturoties no piedalīšanās lēmuma pieņemšanā un Ministru prezidentei L. Straujumai, interešu konflikta dēļ, nepiedaloties lēmuma pieņemšanā.**

120. Ministru kabineta rīcība bankas "Citadele" pārdošanā noveda, iespējams, pie zemākās cenas, respektīvi, pircēja piedāvātās cenas akceptēšanas, neraugoties uz bankas sasniegtajiem rezultātiem un prognozēto attīstību.

120.1. Ministru kabineta rīcība neliecināja, ka tam ir skaidrs priekšstats par bankas "Citadele" iespējamo pārdošanas cenu, jo Ministru kabinets pilnībā uzticējās Investora piedāvājumam.

120.2. Privatizācijas aģentūra nebija aprēķinājusi bankas "Citadele" iespējamo pārdošanas cenu (vai noteikusi cenu diapazonu), kas tiktu izmantots salīdzināšanai ar 75 % bankas "Citadele" akciju pirkšanas piedāvājumiem.

120.3. Valstij būs iespējams tikai daļēji atgūt *Parex* bankas restrukturizācijas procesā ieguldītos naudas līdzekļus. Aplēses liecina, ka paredzamā neatgūstamā summa var būt 500 milj. līdz 700 milj. EUR.

120.4. Bankas "Citadele" pārdošanas darījuma sagatavošana un īstenošana ir noritējusi ļoti ilgā laikā, kas, iespējams, radīja nelietderīgas izmaksas. Nav pamatojuma tam, ka Privatizācijas aģentūra necentās analizēt iespēju turpināt pārdošanas darījumu pēc tam, kad konsultants *Nomura* 2011. gada decembrī ieteica atlikt pārdošanas procesu un gaidīt labvēlīgāku situāciju finanšu tirgū. Tāpat nav pamatojuma Ministru kabineta 2013. gada 16. jūlija lēmumam, kura rezultātā bankas "Citadele" pārdošanas process tika pārtraukts uz 16 mēnešiem Komisija uzskata, ka atsevišķi starptautiskajiem konsultantiem dotie uzdevumi bija ar apšaubāmu lietderību, piemēram, uzdevums izvērtēt IPO iespējamību tad, kad līdz EK noteiktajam pārdošanas galatermiņam ir atlicis gads, kā arī kritēriju neizstrādāšana, saskaņā ar kuriem ERAB varētu kādu no potenciālajiem bankas pircējiem atzīt par nepieņemamu. Komisija nav ieguvusi informāciju, ka iespēja veikt IPO būtu analizēta, uzsākot bankas pārdošanu 2010. gadā.

120.5. Privatizācijas aģentūras valdes locekļu A. Spridzāna un G. Lauska atkāpšanās no amata 2014. gada 3. novembrī nav vērtējama viennozīmīgi. Var atzīt, ka atkāpšanās no amatiem bija vienīgā iespējamā amatpersonu rīcība, kā protestēt pret spiedienu veikt nepieņemamas darbības, tādējādi pievēršot sabiedrības uzmanību aizdomīgiem bankas "Citadele" pirkuma līguma nosacījumiem. Tomēr atkāpties no amatiem, brīdī, kad jau bija izraudzīts Investors un sagatavots līguma projekts, Latvijas puses vienpusējs mēģinājums mainīt termiņu varēja novest pie darījuma pārtraukšanas vai arī dotu iespēju *Ripplewood Advisors LLC* (T. Kolinsam) ierosināt fiksēto akciju pārdošanas cenas samazināšanu. No amatpersonu paskaidrojumiem Komisija nav guvusi pārlicību, ka Privatizācijas aģentūras valdes locekļiem bija rīcības plāns, kas, panākot līguma noslēgšanas termiņa pagarinājumu, dotu iespēju iegūt labvēlīgākus akciju pārdošanas nosacījumus.

120.6. Bankas "Citadele" pārdošanas termiņš bija noteikts un zināms visām potenciālajām darījuma pusēm. Komisijai ir radies ieskaits, ka **Privatizācijas aģentūra nav spējusi nodrošināt savlaicīgu lēmumu pieņemšanu** un kopš 2009. gada, kad tā kļuva par akciju valdītāju, nav pienācīgi veikusi akciju pārdošanas darījuma vadību. Komisija uzskata, ka bankas "Citadele" pārdošanas process radīja izmaksas, kuras varēja samazināt, ja banka tiktu pārdota bez novilcināšanas.

120.7. Sabiedrība netika informēta par darījumiem ar valsts īpašumu, un tādējādi netika īstenoti labas pārvaldības principi. Bankas "Citadele" darījumā iesaistītās valsts amatpersonas nav vadījušās pēc profesionāli sagatavota komunikācijas plāna, bet informāciju medijiem un sabiedrībai ir sniegušas haotiski, nepārdomāti, radot labvēlīgu vidi baumām un pretrunīgai informācijas interpretācijai.

121. Ministru kabineta rīcība kopumā, bet īpaši Ekonomikas ministrijas un Finanšu ministrijas darbība liecināja, ka bankas "Citadele" pārdošanu tās uzskatīja par atsevišķu uzdevumu, nevis par Latvijas tautsaimniecības attīstībai nozīmīgu projektu.

122. Tā kā bankas "Citadele" akciju pārdošanas process ir pabeigts, nepastāv nekādi būtiski iemesli turpmākajai dokumentu un informācijas, tajā skaitā arī akciju pārdošanas līguma, atzīšanai par tādu, kas būtu jāslēpj no sabiedrības. Šobrīd klasificētās informācijas statuss ir saglabāts lielākajai daļai ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu saistītajiem Ministru kabinetā izskatītajiem informatīvajiem ziņojumiem.

123. Komisija uzskata, ka Garantiju līgumu slēgšana ar Privatizācijas aģentūras valdes locekļiem nekalpo par piemēru labas pārvaldības principu ievērošanai valsts pārvaldē un rada pamatotas šaubas par šāda juridiska risinājuma atbilstību valsts un sabiedrības interesēm, radot nelogisku situāciju, jo būtībā valsts uzņemas pienākumu segt kaitējumu par pašas valsts teorētiski pieteikto prasījumu pret konkrētām amatpersonām.

124. Latvijā ir izveidota vienotā finanšu un kapitāla tirgus uzraudzība, ko nodrošina FKTK (kopš 2001. gada, līdz tam to veica LB). FKTK nav spējusi savlaicīgi prognozēt un novērst iespējamus riskus kredītiestāžu darbībā (ko liecina, piemēram, Parex bankas un a/s "Latvijas Krājbanka" maksātnespējas iestāšanās, starptautisko organizāciju paziņojumi par Latvijas kredītiestāžu iesaistīšanos globāla mēroga naudas atmazgāšanas darījumos). Komisija nav guvusi pārliecību par FKTK spēju veikt efektīvu un efektīvu banku darbības uzraudzību.

5. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas priekšlikumi

125. Komisija ierosina Saeimai pilnveidot normatīvo regulējumu, lai parlamentārās izmeklēšanas komisijām būtu iespējams iepazīties ar plašāku informācijas klāstu, kas satur komercinformāciju, jo Komisija saskārās ar situāciju, ka gan Finanšu un kapitāla tirgus komisija, gan banka "Citadele", gan Eiropas Centrālā banka atteicās Komisijai sniegt tās pieprasīto informāciju tāpēc, ka trūka nacionālās tiesiskās bāzes. Komisija ierosina precizēt un pilnveidot Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likumu un attiecīgos normatīvos aktus, ieviešot krimināltiesisko, administratīvo un disciplināro atbildību par izvairīšanos no informācijas sniegšanas parlamentārās izmeklēšanas komisijai.

126. Komisija ierosina Saeimai uzdot Tieslietu ministrijai precizēt normatīvo regulējumu ierobežotas pieejamības informācijas apītē, vienkāršojot ierobežotas pieejamības informāciju saturošu dokumentu deklasifikācijas procedūru (piemēram, nosakot, ka klasificēts ir nevis viss Ministru kabinetā izskatītais informatīvais ziņojums, bet tikai atsevišķas tā sadaļas), kā arī, nosakot kārtību, kādā tiek vērtēta to amatpersonu rīcības pamatotība un atbildība, kuras ir atbildīgas par ierobežotas pieejamības informācijas statusa noteikšanu. Nav noteikta institūcija, kas kontrolē, iespējams, pārspīlētas valsts noslēpuma vai ierobežotas pieejamības informācijas lietošanas gadījumus, kā arī nav noteikta atbildība par šādu rīcību.

127. Komisija ierosina izvērtēt pašreizējo kārtību normatīvajā regulējumā, kādā veidā Saeimas deputāti un Ministru kabineta locekļi iegūst pieeju valsts noslēpumam un kādas ir viņu tiesības izmantot to savu amata pienākumu veikšanai. Līdzšinējā prakse ir izraisījusi virkni pārpratumu un tiesisku neskaidrību, diskreditējot gan politisko procesu, gan valsts pārvaldības kārtību, tādējādi radot kaitējumu valsts un sabiedrības interesēm. Amatpersonas, kuras ir ievēlētas

vai ieceltas augstos amatos un kurām ir izteikta uzticība pieņemt lēmumus par būtiskiem visas valsts attīstības jautājumiem, tiek ierobežotas iepazīties ar informāciju, kas nepieciešama jautājumu pilnvērtīgai un objektīvai izlemšanai, aizbildinoties, ka šīm personām nevar uzticēt valsts noslēpumu.

128. Saskaņā ar 10. Saeimas lēmumu laikā no 2011. gada 24. februāra līdz 2011. gada 23. maijam bija izveidota Parlamentārās izmeklēšanas komisija par iespējamām pretlikumīgām darbībām akciju sabiedrības "Parex banka" pārņemšanas un restrukturizācijas procesā. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas triju mēnešu darbs būtībā netika pabeigts, jo Saeima noraidīja priekšlikumu pagarināt tās darbību. Parlamentārās izmeklēšanas komisijas darbības turpināšanai nepiekrīta arī vairāki tajā pārstāvētie deputāti (M. Kučinskis, A. Šķēle, J. Vucāns, A. Loskutovs), kuri vienlaikus norādīja, ka parlamentāro izmeklēšanu būtu nepieciešams veikt pēc Parex bankas un bankas "Citadele" pārdošanas.⁹²

Daļēji 10. Saeimas izveidotās Parlamentārās izmeklēšanas komisijai noteiktos uzdevumus ir izdevies izpildīt šai Komisijai. Komisija uzskata, ka būtu lietderīgi **Saeimai izveidot īpašu Parlamentārās izmeklēšanas komisiju**, kuras uzdevums būtu detalizēti izvērtēt Parex bankas pārņemšanas un restrukturizācijas ietekmi uz finanšu sektora attīstību un Latvijas tautsaimniecību kopumā, kā arī izvērtēt institūciju un amatpersonu atbildību.

129. Komisija aicina Ministru kabinetu izbeigt slēgt Garantiju līgumus ar amatpersonām un uzdot Tieslietu ministrijai, Finanšu ministrijai un Ekonomikas ministrijai pilnveidot tiesisko regulējumu normatīvajos aktos, lai īpašos gadījumos noteiktu valsts kapitālsabiedrību amatpersonām samērīgu atbildības ierobežošanu.

¹ Piemēram, Parlamentārās izmeklēšanas komisijas 2015. gada 30. janvāra vēstule Nr.233.9/19-7-12/15 Privatizācijas aģentūrai.

² Privatizācijas aģentūras valdes priekšsēdētājs V. Loginovs Komisijai sniedza skaidrojumu, ka ierobežotas pieejamības informācijas vai informācijas "Dienesta vajadzībām" statuss ir saglabāts tiem dokumentiem, kas, iespējams, satur komercnoslēpumu vai komerciāli jutīgu informāciju.

³ MK 04.11.2008. sēdes protokollēmums "Par a/s "Parex banka"" (protokols Nr. 78., 72.§).

⁴ MK 08.11.2008. sēdes protokollēmums "Par a/s "Parex banka"" (protokols Nr. 79, 27.§).

⁵ **Komentārs.** Valērijs Kargins un Viktors Krasovickis bija Parex bankas vairākuma akcionāri, kuriem piederēja 84,83 % akciju kapitāla. 2008. gada septembra beigās Parex banka pēc aktīvu apjoma bija otra lielākā banka Latvijā, tās aktīvi veidoja 13,8 % no kopējiem Latvijas banku sektora aktīviem.

⁶ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija, 107.panta 1.punkts, 108.panta 1.punkts un 3.punkts.

⁷ MK 08.11.2008. sēdes protokollēmums "Par a/s "Parex banka"" (protokols Nr. 79, 27.§). Pārņemšana tika īstenota ar 15.12.2008.

⁸ **Komentārs.** Latvija pievienojās euro zonai 2014. gada 1. janvārī, līdz tam Latvijas valūtas vienība bija Latvijas lati (LVL). Galaziņojuma tekstā kā atskaites vienība izmantots euro (EUR).

⁹ Noguldījumu garantiju likums, Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 2008, 22. nr. Saeima 04.06.2015. ir pieņēmusi jaunu Noguldījumu garantiju likumu, kas stājās spēkā ar 01.07.2015.

¹⁰ **Komentārs.** Ar 2008. gada 16. oktobri stājās spēkā grozījumi, kas noteica, ka garantētā noguldījuma apjoms no 20 000 EUR tiek palielināts līdz 50 000 EUR. Minētie grozījumi Noguldījumu garantiju likumā tika izdarīti laikā, kad jau bija sākusies globālā finanšu krīze. Kā viens no pamatojumiem šiem grozījumiem tika minēts arguments, ka tādā veidā būs iespējams nomierināt noguldītājus un nenotiks strauja depozītu (noguldījumu) izņemšana.

¹¹ EK 2008. gada 24. novembra lēmums C(2008) 7554.

¹² Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija 107.panta 1. punkts, 108. panta 1. punkts un 3. punkts.

¹³ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) Parex bankas restrukturizācijas plāns (*Parex Bank Restructuring Plan, Version 31/03/2010, updated 07/02/2010, updated 27/02/2014, updated 03/06/2014*).

¹⁴ MK 08.05.2009. sēdes protokollēmuma "Par akciju sabiedrības "Parex banka" restrukturizācijas plānu" (protokols Nr. 30, 1.§) 1. un 2. punkts.

¹⁵ Turpat.

¹⁶ Turpat.

¹⁷ Valsts kontroles 2009. gada atzinums "Par Latvijas Republikas 2008. gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetu finanšu revīzijas rezultātiem".

¹⁸ Turpat, 126.punkts.

¹⁹ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) Parex Bank Restructuring Plan, Version 31/03/2010, update 07.07.2010, update 27.02.2014, update 03.06.2014.

²⁰ **Komentārs.** Tāds bija maksimālais pieļaujamais valsts atbalsta lielums Parex bankai īstermiņa likviditātes nodrošināšanai, kas 2010. gadā tika apstiprināts Restrukturizācijas plānā. Tā kā restrukturizācija paredzēja bankas "Citadele" izveidošanu un 2012. gadā tika reģistrēta Reverta, izbeidzot Parex bankas pastāvēšanu, valsts atbalsta noteikumi ir attiecināmi uz banku "Citadele" un Revertu, kurai nav licences (atļaujas) kredītiestādes darbībai.

²¹ 4.pielikums. Pārskats par valsts atbalstu Parex bankai, bankai "Citadele" un Revertai no 2008. līdz 2015. gadam.

²² <http://pa.gov.lv/parex-bankas-restrukturizacija/citadele-banka/>

²³ Privatizācijas aģentūras dati, kas Komisijai iesniegti 2015. gada 10. septembrī.

²⁴ 4.pielikums. Pārskats par valsts atbalstu Parex bankai, bankai "Citadele" un Revertai no 2008. līdz 2015. gadam.

²⁵ Turpat.

²⁶ Privatizācijas aģentūras sniegtā informācija, Komisijas 2015. gada 10. septembra sēdes stenogramma.

²⁷ *Commission Decision of 15.09.2010 on the State Aid C26/2009 which Latvia is planning to implement for the restructuring of AS Parex banka, (110.p.)* http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_c26_2009 (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) *Parex Bank Restructuring Plan, Version 31/03/2010, update 07.07.2010, update 27.02.2014, update 03.06.2014.*

²⁸ "Godmanis: Citadeles pārdošanas cena ir pārāk zema", 2014. gada 5. novembris, <http://www.lsm.lv/lv/raksts/ekonomika/zinas/godmanis-citadeles-pardoshanas-cena-ir-parak-zema.a105103/> "(Vjačeslavs) Dombrovskis: valsts nevar cerēt atgūt visu "Citadelē" ieguldīto", 2014. gada 16. jūlijs, <http://nra.lv/politika/121327-dombrovskis-valsts-nevar-ceret-atgut-visu-citadele-ieguldito.htm>
"Rungainis: teorētiski saglabājas iespēja atgūt visu valsts ieguldīto naudu Parex bankā", 2010. gada 22. marts, <http://nra.lv/ekonomika/19118-rungainis-teoretiski-saglabajas-iespeja-atgut-visu-valsts-ieguldito-naudu-parex-banka.htm>
"Parex glābšanas bilance: valsts zaudējusi vismaz 200 miljonus latu", 2012. gada 6. marts, http://www.delfi.lv/business/bankas_un_finanses/parex-glabsanas-bilance-valsts-zaudejusi-vismaz-200-miljonus-latu.d?id=42184406

²⁹ Latvijas Republikas 10. Saeimas izveidotās Parlamentārās izmeklēšanas komisijas sakarā ar iespējamām pretlikumīgām darbībām a/s "Parex banka" pārņemšanas un restrukturizācijas procesā galaziņojums. Sagatavots 2011. gada 24. maijā.

³⁰ J.Kajaks. Pētījums par ekonomisko un sociālo situāciju Baltijas valstīs: Latvija. Eiropas Sociālo lietu komiteja, 2013. Publicēts <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/qe-30-12-151-lv-c.pdf>.

³¹ *Gambling Debt. Iceland's Rise and Fall in the Global Economy. Edited by E. Paul Durrenberger and Gisli Palsson. University Press of Colorado, 2015. ISBN: 978-1-60732-334-1.*

³² *Report of the Special Investigation Commission. Publicēts* http://www.mfa.is/media/MFA_pdf/Fact-Sheet---Report-of-the-SIC-June.pdf

³³ MK 24.02.2009. sēdes protokollēmuma "Par akciju sabiedrību "Parex banka"" (protokols Nr. 14, 1.§) 3. punkts.

³⁴ MK 08.05.2009. sēdes protokollēmuma "Par akciju sabiedrības "Parex banka" restrukturizācijas plānu" (protokols Nr. 30, 1.§) 1. un 2. punkts.

³⁵ Valsts kontroles 2010. gada 6. oktobra Revīzijas ziņojums par Latvijas Republikas 2009. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem, 231.1. punkts

³⁶ 22.02.2010. Eiropas Savienības un Latvijas Republikas Saprašanās memoranda otrā papildinājuma I pielikuma C. daļas otrais punkts.

³⁷ Turpat.

³⁸ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) MK 19.01.2010. sēdes protokollēmuma "Par akciju sabiedrību "Parex banka"" (protokols Nr. 4, 60§) 3. punkts.

³⁹ MK 01.06.2010. sēdes protokollēmuma "Par akciju sabiedrību "Parex banka"" (protokols Nr.28, 57.§).

⁴⁰ EK 2008. gada 24. novembra lēmums lietā NN 68/2008 Valsts atbalsta pasākumi AS "Parex banka";

EK 2009. gada 11. februāra lēmums lietā NN 68/2008 Izmaiņas valsts atbalsta pasākumos AS "Parex banka";
EK 2009. gada 11. maija lēmums lietā NN 189/2009 Izmaiņas valsts atbalsta pasākumos AS "Parex banka".

⁴¹ EK lēmums (ES) 2015/162 par valsts atbalstu SA.36612 (2014/C) (ex 2013/NN), ko Latvija īstenojusi attiecībā uz Parex banku.

⁴² EK Konkurences ģenerāldirektorāta 2015. gada 15. septembra vēstule COMP/AJF/CS/BB/2015/0807035.

⁴³ Komisijas 2015. gada 14. maija vēstule Nr.233.9/19-17-12/15 EK Konkurences ģenerāldirektorātam.

⁴⁴ EK Konkurences ģenerāldirektorāta 2015. gada 15. septembra vēstule COMP/AJF/CS/BB/2015/0807035.

⁴⁵ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) MK 27.12.2011. sēdes protokollēmums "Par akciju sabiedrību "Citadele banka" un "Parex banka" pārdošanas stratēģiju" (protokols Nr. 76, 66.§).

⁴⁶ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) MK 06.11.2012. sēdes protokollēmums "Par akciju sabiedrības "Citadele banka" pārdošanas stratēģiju" (protokols Nr. 62, 41.§).

⁴⁷ **Komentārs.** Eiropā laikā no 2009. gada līdz 2011. gadam tika veikti regulāri banku pievienošanas (M&A), pārdošanas un nacionalizācijas darījumi. EK statistikas dati liecina, ka laikā no 2006. gada līdz 2010. gadam ES ir reģistrēti 537 darījumi ar bankām. Populārākie darījumi pēc 2008. gada finanšu krīzes saistāmi ar *Northern Rock plc* (2011., Lielbritānija), *Dunfermline Building Society* (2009., Lielbritānija), *Chesham Building Society* (2010., Lielbritānija), *Banko Privado Portugues* (2010., Portugāle), *Caja Sur* (2010., Spānija), *Bankia* (2010., Spānija).

⁴⁸ Interneta avoti par *Northern Rock plc*
<http://www.ft.com/cms/s/0/2abdeb34-fda8-11e1-8e36-00144feabdc0.html#axzz3mByssBIZ>
<http://www.bbc.com/news/business-15769886>
https://en.wikipedia.org/wiki/Northern_Rock

⁴⁹ **Komentārs.** PA jau kopš 2010. gada bija piesaistījusi starptautisku finanšu konsultantu - *Nomura* (pārtrauca līgumu ar 2013. gada 25. janvāri), kopš 2013. gada oktobra - *Société Générale* un juridiskais konsultants *Linklaters*.

⁵⁰ *Report of the Special Investigation Commission*. Publicēts http://www.mfa.is/media/MFA_pdf/Fact-Sheet---Report-of-the-SIC-June.pdf.
Komentārs. Islandes parlamenta izveidotā Īpašā izmeklēšanas komisija darbu uzsāka 2008. gada decembrī - pašā finanšu krīzes sākumā. Tās galvenais uzdevums bija sniegt analīzi par to, kas noveda pie triju Islandes komercbanku kraha, kā arī sniegt priekšlikumus valdībai, lai stabilizētu valsts finanšu tirgu. 2010. gada 12. aprīlī Islandes Parlamentā tika iesniegts Īpašās izmeklēšanas komisijas ziņojums, kura ieteikumi tika izmantoti jau tā gatavošanas laikā. Islandi var uzskatīt par piemēru, kas detalizēti atklāj ieguvumus, ja parlamenta un valsts institūciju rīcība finanšu krīzes situācijā ir ātra un saskaņota.

⁵¹ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) MK 16.07.2013. sēdes protokollēmums "Par akciju sabiedrību "Citadele banka" un akciju sabiedrības "Reverta" pārvaldību un pārdošanu" (protokols Nr. 40, 48.§).

⁵² Līgums ar finanšu konsultantu *Société Générale* un juridisko konsultantu *Linklaters* noslēgts 2013. gada 02. decembrī.

⁵³ MK 17.12.2013. sēdes protokollēmums "Par akciju sabiedrību "Citadele banka"" (protokols Nr. 67, 144.§).

⁵⁴ **Komentārs.** IPO process iedalāms divās daļās: (1) lēmuma par IPO pieņemšana un emisijas prospekta sagatavošana, un (2) vērtspapīru piedāvāšana investoriem, sākotnējā piedāvājuma veikšana un iekļaušana fondu biržas (jeb tirdzniecības platformas) sarakstā. Otrās daļas pasākumu īstenošanai nepieciešami vidēji 12 mēneši. Kopumā IPO process var ilgt pat 24 un vairāk mēnešus. Detalizētu IPO procesa aprakstu var iegūt, piemēram, *PWC* publikācijā <http://www.pwc.com/us/en/transaction-services/assets/roadmap-for-an-ipo-a-guide-to-going-public.pdf>

⁵⁵ **Komentārs.** Saskaņā ar 2015. gada 29. jūlijā laikrakstā "Diena" 3.lpp. bijušā ekonomikas ministra V. Dombrovska minēto, kā trīs potenciālie investori, ieskaitot *Ripplewood Advisors LLC*, tika minēti Norvik banka un SPI grupa.

⁵⁶ "Diena" 29.07.2015. "Ir neatbildēti jautājumi" (V. Dombrovskis).

⁵⁷ Komisijas 10.09.2015. sēdes stenogramma 28.lpp. (V. Loginovs).

⁵⁸ Komisijas 11.06.2015. sēdes stenogramma 2. un 25.lpp. (E. Rinkēvičs).

⁵⁹ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) 2014. gada 5. novembrī parakstītais akciju sabiedrības "Citadele banka" akciju pirkuma līgums starp Privatizācijas aģentūru, divpadsmit starptautisku investoru grupu un "Ripplewood Advisors LLC". Divpadsmit investori bija pilnvarojuši Timotiju Kolinsu parakstīt Līgumu.

⁶⁰ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) 3.pielikums "Starptautisko investoru grupas saraksts".

⁶¹ Avots <http://www.citadele.lv/lv/media/news/index.php?id426=35804>

⁶² Turpat.

⁶³ Diena, 29.07.2015. "Ir neatbildēti jautājumi", intervija ar Vjačeslavu Dombrovski.

⁶⁴ Komisijas 2015. gada 10. septembra sēdes protokols.

⁶⁵ Komisijas 10.09.2015. sēdes protokols.

⁶⁶ **Komentārs.** Akciju cenas aprēķinam tika izmantota t.s. "Terminal Value" jeb galīgās vērtības aprēķina metodika, ko pielieto investori, lai precizētu kapitālsabiedrības akciju, kas atrodas apgrozībā, iegādes cenu un lai prognozētu jaunas akciju emisijas cenu, ko investors būtu gatavs maksāt sākotnējā akciju piedāvājuma (IPO) gadījumā kā maksimālo iespējamo cenu. Šādam aprēķinam nepieciešamie dati var tikt iegūti no bankas "Citadele" gada pārskatos (2013., 2014. gads) publicētajiem datiem un informācijas un akciju emisijas prospekta datiem.

⁶⁷ Komisijas 06.07.2015. vēstule Nr.4-dv.

⁶⁸ Komisijas 16.04.2015. sēdes protokols (R. Naudiņš, G. Bērziņš).

⁶⁹ Komisijas 20.04.2015. sēdes protokols (A. Matīss).

⁷⁰ Komisijas 16.04.2015. sēdes protokols (R. Naudiņš).

⁷¹ Komisijas 30.03.2015. sēdes protokols (D. Reizniece-Ozola, R. Vējonis).

⁷² Komisijas 30.03.2015. sēdes protokols (D. Reizniece-Ozola).

⁷³ Komisijas 02.02.2015. sēdes protokols (V. Dombrovskis).

⁷⁴ "Diena" 29.07.2015. "Ir neatbildēti jautājumi", intervija ar V. Dombrovski.

⁷⁵ Komisijas 2014. gada 18. decembra vēstule Nr. 233.9/19-4-12/14

⁷⁶ Komisijas 2015. gada 18. februāra vēstule Nr. 233.9/19-9-12/15

⁷⁷ Parlamentārās izmeklēšanas komisijas 2015. gada 11. maija sēdes stenogrammas 38.lpp.

⁷⁸ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums, spēkā no 2001. gada 1. jūlija.

⁷⁹ *(Ierobežotas pieejamības informācija.)* FKTK 2015. gada 15. janvāra atbildes vēstule Komisijai Nr. 05.01.02/111.

⁸⁰ *(Ierobežotas pieejamības informācija.)* Turpat.

Komentārs. FKTK kā pamatojumu savam lēmumam norāda Kredītiestāžu likuma 110.¹ panta pirmo daļu un 111. panta trešo un ceturto daļu.

⁸¹ Komisijas 2015. gada 6. maija vēstule FKTK Nr.233.9/19-14-12/15.

⁸² *(Ierobežotas pieejamības informācija.)* FKTK 2015. gada 22. maija atbildes vēstule Komisijai Nr. 04.02.11/1632.

⁸³ ECB 2015. gada 24. jūlija vēstule Komisijai - atbilde uz vēstuli Nr. 233.9/19-20-12/15.

⁸⁴ MK 28.10.2014. sēdes protokollēmuma "Par akciju sabiedrības "Citadele banka" akciju pirkuma līgumu" (protokols Nr.58, 53.§) 2., 6. punkts.

⁸⁵ *(Ierobežotas pieejamības informācija.)* *Sale and Purchase Agreement relating to the sale and purchase of shares in AS "Citadele banka" between VAS "Privatizācijas Aģentūra" and various investors, dated 05 November 2014.*

⁸⁶ **Komentārs.** Ir pieejams plašs pētījumu un publikāciju klāsts, kuros tiek analizēta finanšu un stratēģisko investoru atšķirīgā darījumu veikšanas

motivācija. Vispārpieņemta atziņa ir, ka finanšu investori "redz un īsteno ātro peļņu", ka "finanšu investoram jau pirms investēšanas ir skaidrība par to, kam viņš tuvākajā laikā (1-5 gados) pārdos savas kapitāldaļas".

Avoti:

Martos-Vila, M., Rhodes-Kropf, M., Harford, J. Financial vs Strategic Buyers. Harvard Business School, Working paper 12-098, 12.04.2014.

Vild, J. Strategic Buyers vs Private Equity Buyers in an Investment Process., INSEAD Working paper 2014/39/DSC/EFE,

<https://www.insead.edu/facultyresearch/research/doc.cfm?did=54372>

Financial vs Startegic Buyers., <http://mercercapital.com/article/financial-vs-strategic-buyers/>

⁸⁷ **Komentārs.** Vienošanās ar finanšu konsultantu par pakalpojuma cenu (komisijas maksu) ir samērā komplicēts process. Ir pieejama informācija, notikušo darījumu izmaksu apkopojumi, kas ļauj salīdzināt un izvērtēt iespējamās vai notikušās konsultantu izmaksas.

Avoti:

[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY_-_The_changing_approach_to_advisor_incentives/\\$File/EY-The-changing-approach-to-advisor-incentives.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY_-_The_changing_approach_to_advisor_incentives/$File/EY-The-changing-approach-to-advisor-incentives.pdf)

https://en.wikipedia.org/wiki/Lehman_Formula

<http://www.exits.com/blog/ma-advisor-fees-selling-business/>

⁸⁸ MK 24.02.2010. sēdes protokollēmuma "Par akciju sabiedrību "Parex banka"" (protokols Nr.14, 1.§) 2., 3.punkts.

⁸⁹ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) Share purchase agreement among state joint stock company "Privatisation agency" and joint stock company "Parex banka" and European Bank for Reconstruction and Development and the Republic of Latvia, dated 16 April 2009. Amended and restated 23 July 2009. Operation number 40029.

⁹⁰ (*Ierobežotas pieejamības informācija.*) Shareholders agreement between state joint stock company "Privatisation agency" and joint stock company "Parex banka" and European Bank for Reconstruction and Development and the Republic of Latvia, dated 16 april 2009. Amended and restated 23 July 2009. Operation number 40029.

⁹¹ Valsts kases mājaslapa http://www.kase.gov.lv/l/galvojumi/60?object_id=150

⁹² Parlamentārās izmeklēšanas komisijas sakarā ar iespējamām pretlikumīgām darbībām a/s "Parex banka" pārņemšanas un restrukturizācijas procesā galaziņojums.

Komisijas priekšsēdētājs: *G.Kūtris*

Komisijas sekretārs: *I.Parādnieks*

Pielikumi:

1.pielikums. Pārskats par Komisijas sagatavotajiem un nosūtītajiem pieprasījumiem.

2.pielikums. Pārskats par institūciju un amatpersonu sniegtajām atbildēm uz Komisijas pieprasījumiem.

3.pielikums. Starptautisko investoru grupas saraksts.

4.pielikums. Pārskats par valsts atbalstu *Parex* bankai, bankai "Citadele" un Revertai no 2008. līdz 2015. gadam.

1.pielikums

Pārskats par Komisijas sagatavotajiem un nosūtītajiem pieprasījumiem

1. Finanšu un kapitāla tirgus komisijai

2014. gada 17. decembrī - vēstule Nr.233.9/19-2-12/14 ar lūgumu iesniegt Komisijai bankas "Citadele" pārbaudes aktus par 2013. un 2014. gadu; visu FKTK korespondenci ar banku "Citadele" no 2013. gada 1. janvāra, kas attiecināma uz FKTK iebildumiem par bankas riska darījumiem, kredītportfeļa kvalitāti, kapitāla pieaugumu, likviditātes rādītāju un pašu kapitāla aprēķinu; visus FKTK padomes sēžu, darba grupu vai sanāksmju protokolus, kuru laikā tikusi apspriesta vai pieminēta bankas "Citadele" akciju pārdošana vai ar to saistīti jautājumi; visus citus dokumentus un korespondenci, kas attiecas uz bankas "Citadele" pārdošanas procesu un kas atrodas FKTK rīcībā.

2015. gada 11. martā - vēstule Nr.3-dv ar lūgumu iesniegt Komisijai to fizisko un juridisko personu sarakstu, kuras bija izrādījušas interesi par bankas "Citadele" akciju pārdošanas darījumu.

2015. gada 6. maijā - vēstule Nr.233.9/19-14-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai informāciju un dokumentus, kas saistīti ar bankas "Citadele" investoru izvērtēšanas procesu, ko veica FKTK un ECB, lai starptautiskajai investoru grupai tiktu dota atļauja iegūt visu valsts īpašumā esošo bankas "Citadele" daļu.

2. Latvijas Bankai

2014. gada 18. decembrī - vēstule Nr.233.9/19-3-12/14 ar lūgumu iesniegt Komisijai visus LB darba grupu vai sanāksmju protokolus, kuru laikā tikusi apspriesta vai pieminēta bankas "Citadele" akciju pārdošana vai ar to saistīti jautājumi; visus citus dokumentus un korespondenci, kas attiecas uz bankas "Citadele" pārdošanas procesu un kas atrodas LB rīcībā.

2015. gada 18. martā - vēstule Nr.233.9/19-10-12/15 ar lūgumu LB prezidentam I. Rimšēvičam informēt Komisiju par viņa izteiktajiem publiskajiem apgalvojumiem saistībā ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu (par starptautiskās investoru grupas un vadošā investora *Ripplewood Holdings LLC* nodomiem saistībā ar bankas "Citadele" tālāko pārdošanu citiem investoriem).

2015. gada 20. martā - vēstule Nr.233.9/19-11-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai LB 2008. gada nogalē veikto izvērtējumu, vai Latvijas valstij iesaistīties vai neiesaistīties *Parex* bankas pārņemšanas procesā, un pārējo ar izvērtējumu saistīto dokumentāciju, pamatojoties uz kuru LB sniedza rekomendācijas Ministru kabinetam lēmuma pieņemšanai; norādīt, kā *Parex* bankas pārņemšanas ietvaros tika nodrošināts valsts un LB atbalsts, tajā skaitā likviditātes nodrošinājums.

3. Valsts kancelejai

2014. gada 18. decembrī - vēstule Nr.233.9/19-4-12/14 ar lūgumu iesniegt Komisijai visus Valsts kancelejas darba grupu vai sanāksmju protokolus, kuru laikā tikusi apspriesta vai pieminēta bankas "Citadele" akciju pārdošana vai ar to saistīti jautājumi; visus citus dokumentus un korespondenci, kas attiecas uz bankas "Citadele" pārdošanas procesu un kas atrodas Valsts kancelejas rīcībā.

2015. gada 21. janvārī - vēstule Nr.233/9-4-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai Valsts kancelejas Juridiskā departamenta sagatavoto atzinumu Ministru kabinetam par bankas "Citadele" akciju pārdošanā iesaistītās starptautiskās investoru grupas reputācijas risku izvērtējumu.

2015. gada 30. janvārī - vēstule Nr.233.9/19-8-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai informāciju par katru no Valsts kancelejas iepriekš Komisijai nosūtīto dokumentu, kuram ir ierobežotas pieejamības informācijas vai informācijas *dienesta vajadzībām* statuss, norādot datumu, kad ierobežotas pieejamības informācijas statuss ir noteikts, un datumu, kad ierobežotas pieejamības informācijas statuss pagarināts, kā arī konkrēto tiesību normu, ar kuru pamatots ierobežotas pieejamības informācijas statuss; rīkojumu kopijas, kas norāda informācijas *dienesta vajadzībām* statusa noteikšanu, kā arī citu dokumentu kopijas, kas pamato, kāpēc informācijai, kuru Valsts kanceleja ir nosūtījusi Komisijai, ir noteikts ierobežotas pieejamības informācijas vai informācijas *dienesta vajadzībām* statuss.

2015. gada 18. februārī - vēstule Nr.233.9/19-9-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai audioierakstus no visām Ministru kabineta sēdēm, kurās tika lemts par valstij piederošo 75 % bankas "Citadele" akciju pārdošanu.

2015. gada 17. jūnijā - telefonisks lūgums/pieprasījums iesniegt Komisijai Valsts kancelejas iepriekš nenosūtīto (saskaņā ar Komisijas 2015. gada 18. februāra vēstulē Nr.233.9/19-9-12/15 nosūtīto informācijas pieprasījumu) Ministru kabineta 2014. gada 29. jūlija sēdes audioierakstu.

2015. gada 6. jūlijā - telefonisks lūgums/pieprasījums iesniegt Komisijai (saskaņā ar Komisijas 2014. gada 18. decembra vēstulē Nr.233.9/19-4-12/14 nosūtīto informācijas pieprasījumu) Valsts kancelejas iepriekš nenosūtīto Ministru kabineta 2014. gada 29. jūlija sēdes protokola izrakstu, kā arī pārējos ar šo sēdi saistītos dokumentus.

2015. gada 11. novembrī - vēstule Nr.233.9/19-30-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai visu Ekonomikas ministrijas rīcībā esošo informāciju (Ministru kabineta sēdēs skatītos informatīvos ziņojumus, Ministru kabineta protokollēmumus, noslēgtos līgumus, atskaites un citu saistīto informāciju), kas atspoguļo Ministru kabineta, investīciju sabiedrības "Prudentia" un auditoru kompānijas "Ernst&Young" sadarbību A/S "Parex banka" restrukturizācijas gaitā.

4. Ekonomikas ministrijai

2014. gada 18. decembrī - vēstule Nr.233.9/19-5-12/14 ar lūgumu iesniegt Komisijai visus EM darba grupu sēžu vai sanāksmju protokolus, kuru laikā tikusi apspriesta vai pieminēta bankas "Citadele" akciju pārdošana vai ar to saistīti jautājumi; visus citus dokumentus un korespondenci, kas attiecas uz bankas "Citadele" pārdošanas procesu un kas atrodas EM rīcībā.

2015. gada 30. janvārī - vēstule Nr.233.9/19-6-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai informāciju par katru no EM iepriekš Komisijai nosūtīto dokumentu, kuram ir ierobežotas pieejamības informācijas vai informācijas *dienesta vajadzībām* statuss, norādot datumu, kad ierobežotas pieejamības informācijas statuss ir noteikts, un datumu, kad ierobežotas pieejamības informācijas statuss pagarināts, kā arī konkrēto tiesību normu, ar kuru pamatots ierobežotas pieejamības informācijas statuss; rīkojumu kopijas, kas norāda informācijas *dienesta vajadzībām* statusa noteikšanu, kā arī citu dokumentu kopijas, kas pamato, kāpēc informācijai, kuru EM ir nosūtījusi Komisijai, ir noteikts ierobežotas pieejamības informācijas vai informācijas *dienesta vajadzībām* statuss.

2015. gada 17. februārī - vēstule Nr. 1-dv ar lūgumu iesniegt Komisijai starp Latvijas Republiku, Privatizācijas aģentūru un Privatizācijas aģentūras valdes locekļiem noslēgtos Garantiju līgumus (kopijas), kā arī ar Garantiju līgumiem saistītās apdrošināšanas polises (kopijas) ar pavaddokumenti (anotācijām,

atzinumiem u.tml.) un to bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesā iesaistīto personu sarakstu, ar kurām tika noslēgti līdzīga rakstura līgumi.

2015. gada 6. maijā - vēstule Nr.233.9/19-15-12/15 ar lūgumu valsts un sabiedrības interešu vārdā tuvāko divu mēnešu laikā deklasificēt visus ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu saistītos dokumentus.

2015. gada 8. septembrī - vēstule Nr.233.9/19-26-12/15 ar lūgumu noņemt ierobežotas pieejamības statusu Ekonomikas ministrijas sagatavotajiem un Ministru kabinetā izskatītajiem informatīvajiem ziņojumiem, kas saistīti ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu, kā arī sadarbībā ar Valsts kanceleju nodrošināt, lai tiktu deklasificēti visi Ministru kabineta sēžu protokollēmumu punkti, kas atspoguļo Ministru kabineta pieņemto lēmumu būtību saistībā ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa gaitu.

2015. gada 11. novembrī - vēstule Nr.233.9/19-32-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai visu Ekonomikas ministrijas rīcībā esošo informāciju (Ministru kabineta sēdēs skatītos informatīvos ziņojumus, Ministru kabineta protokollēmumus, noslēgtos līgumus, atskaites un citu saistīto informāciju), kas atspoguļo Ministru kabineta, Ekonomikas ministrijas, investīciju sabiedrības "Prudentia" un auditoru kompānijas "Ernst&Young" sadarbību A/S "Parex banka" restrukturizācijas gaitā.

5. Finanšu ministrijai

2014. gada 18. decembrī - vēstule Nr.233.9/19-6-12/14 ar lūgumu iesniegt Komisijai visus FM darba grupu sēžu vai sanāksmju protokolus, kuru laikā tikusi apspriesta vai pieminēta bankas "Citadele" akciju pārdošana vai ar to saistīti jautājumi; visus citus dokumentus un korespondenci, kas attiecas uz bankas "Citadele" pārdošanas procesu un kas atrodas FM rīcībā.

2015. gada 15. janvārī - vēstule Nr.233.9/19-1-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai FM atzinumus par EM sagatavotajiem informatīvajiem ziņojumiem un lēmumu projektiem saistībā ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu; detalizētu informāciju par FM komunikāciju ar EK, kas veikta valsts atbalsta lietas SA.36612(2014/C) ietvaros.

2015. gada 25. maijā - vēstule Nr.233.9/19-18-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai SIA "*PricewaterhouseCoopers*" veiktā Parex bankas finansiālā stāvokļa novērtējuma rezultātus (līgums Nr.TS10112008/2, noslēgts 2008. gada 12. novembrī), kā arī Parex bankas finanšu, nodokļu maksājumu un IT padziļinātās izpētes (*due diligence*) rezultātus par stāvokli Parex bankā uz 2008. gada 30. novembri saistībā ar leguldījuma līgumu (līgums Nr.TS16122008/1, noslēgts 2008. gada 16. decembrī).

2015. gada 11. novembrī - vēstule Nr.233.9/19-31-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai visu Finanšu ministrijas rīcībā esošo informāciju (Ministru kabineta sēdēs skatītos informatīvos ziņojumus, Ministru kabineta protokollēmumus, noslēgtos līgumus, atskaites un citu saistīto informāciju), kas atspoguļo Ministru kabineta, Finanšu ministrijas, investīciju sabiedrības "Prudentia" un auditoru kompānijas "Ernst&Young" sadarbību A/S "Parex banka" restrukturizācijas gaitā.

6. Valsts akciju sabiedrībai "Privatizācijas aģentūra"

2014. gada 19. decembrī - vēstule Nr.233.9/19-7-12/14 ar lūgumu iesniegt Komisijai visus līgumus, vienošanās vai dokumentus, kas rada, nodibina, groza vai izbeidz jebkādas saistības attiecībā uz valstij piederošajām bankas "Citadele" akcijām (pirkuma līgumi, opciju līgumi, jebkādi citi līdzīga satura dokumenti); visu korespondenci (tajā skaitā e-pasta saraksti un visus dokumentus), kas Privatizācijas aģentūras darbiniekiem bijusi ar bankas "Citadele" akciju iegādes pretendentiem; visus Privatizācijas aģentūras valdes un padomes sēžu, kā arī jebkādu darba grupu sēžu vai sanāksmju protokolus, kuru laikā tikusi apspriesta vai pieminēta valstij piederošo bankas "Citadele" akciju pārdošana vai ar to saistīti jautājumi; visus līgumus, vienošanās un visu korespondenci (tajā skaitā e-pasta saraksti) un visus dokumentus, kas Ministru kabinetam, Ekonomikas ministrijai, Valsts kancelejai, Privatizācijas aģentūrai un to darbiniekiem bijusi savā

starpā un ar jebkuru no bankas "Citadele" akciju pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem; Privatizācijas aģentūras pieaicināto ekspertu vai padomdevēju vērtējumus vai izteiktos pieņēmumus (dokumentu formā) par valstij piederošo akciju vērtību vai iespējamo vērtību; dokumentus, kuri jebkādā veidā ir saistīti ar ERAB vai Eiropas Komisiju un attiecas uz bankas "Citadele" akcijām, to pārdošanu, vērtību, investīcijām bankas pasīvos, likviditātē, kapitālā vai subordinētajā kapitālā.

2015. gada 30. janvārī - vēstule Nr.233.9/19-7-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai informāciju par katru no Privatizācijas aģentūras iepriekš Komisijai nosūtīto dokumentu, kuram ir ierobežotas pieejamības informācijas vai informācijas *dienesta vajadzībām* statuss, norādot datumu, kad ierobežotas pieejamības informācijas statuss ir noteikts, un datumu, kad ierobežotas pieejamības informācijas statuss pagarināts, kā arī konkrēto tiesību normu, ar kuru pamatots ierobežotas pieejamības statuss; rīkojumu kopijas, kas norāda informācijas *dienesta vajadzībām* statusa noteikšanu, kā arī citu dokumentu kopijas, kas pamato, kāpēc informācijai, kuru Privatizācijas aģentūra ir nosūtījusi Komisijai, ir noteikts ierobežotas pieejamības vai informācijas *dienesta vajadzībām* statuss.

2015. gada 17. februārī - vēstule Nr.2-dv ar lūgumu iesniegt Komisijai Privatizācijas aģentūras 2014. gada 27. februārī sagatavotās vēstules par bankas "Citadele" darbību (saistībā ar bankas "Citadele" pārdošanas līguma 1. punktā noteikto terminu *confidentiality letter*).

2015. gada 6. jūlijā - vēstule Nr.233.9/19-21-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai detalizētu informāciju par ārpakalpojumu galīgajām izmaksām saistībā ar starptautisko investīciju banku *Société Générale S.A.*, pārdošanas konsultantu *Nomura International plc*, juridisko biroju *Linklaters*, sabiedrību ar ierobežotu atbildību *Hill and Knowlton Latvia* un citiem ārpakalpojumu sniedzējiem, ja tādi ir bijuši.

2015. gada 12. oktobrī - vēstule Nr.8-dv ar ierosinājumu izteikt priekšlikumus vai iebildumus par kādu no galaziņojumā ietvertajiem punktiem.

7. Akciju sabiedrībai "Citadele banka"

2014. gada 19. decembrī - vēstule Nr.233.9/19-8-12/14 ar lūgumu iesniegt Komisijai pēdējo FKTK nodoto pilnībā atšifrēto bankas "Citadele" pašu kapitāla aprēķinu; pieejamo bankas "Citadele" (arī jebkura tās darbinieka vai valdes locekļa) saraksti (tajā skaitā e-pasta saraksti) ar iespējamiem valstij piederošo akciju iegādes pretendentiem; pieejamo bankas "Citadele" (arī jebkura tās darbinieka vai valdes locekļa) saraksti (tajā skaitā e-pasta saraksti) ar Privatizācijas aģentūru attiecībā uz valstij piederošo bankas "Citadele" akciju pārdošanu; visus bankas "Citadele" valdes un padomes sēžu, kā arī jebkādu darba grupu sēžu vai sanāksmju protokolus, kuru laikā tikusi apspriesta vai pieminēta valstij piederošo bankas "Citadele" akciju pārdošana vai ar to saistīti jautājumi.

8. Satversmes aizsardzības birojam

2015. gada 21. janvārī - vēstule Nr.233.9/19-2-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai informāciju, kuru Satversmes aizsardzības birojs sagatavoja FKTK, atbildot uz tās vēstuli Nr.06.01.03/4129 (*Ierobežotas pieejamības informācija.*), vai citai institūcijai saistībā ar bankas "Citadele" pārdošanā iesaistītās starptautiskās investoru grupas reputācijas risku izvērtēšanu.

9. Drošības policijai

2015. gada 21. janvārī - vēstule Nr.233.9/19-3-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai informāciju, kuru Drošības policija sagatavoja FKTK, atbildot uz tās vēstuli Nr.06.01.03/4129 (*Ierobežotas pieejamības informācija.*), vai citai institūcijai saistībā ar bankas "Citadele" pārdošanā iesaistītās starptautiskās investoru grupas reputācijas risku izvērtēšanu.

10. Valsts kontrolei

2015. gada 27. janvārī - vēstule Nr.233.9/19-5-12/15 ar lūgumu Valsts kontrolei veikt revīziju saistībā ar Privatizācijas aģentūras noslēgtajiem ārpakalpojumu līgumiem (finanšu konsultāciju jomā - ar starptautisko investīciju banku *Société Générale S.A.*, juridisko konsultāciju jomā - ar starptautisko juridisko biroju *Linklaters*, sabiedrisko attiecību jomā - ar *SIA Hill and Knowlton Latvia*).

2015. gada 6. jūlijā - vēstule Nr.4-dv ar lūgumu veikt revīziju Privatizācijas aģentūrā, lai noskaidrotu, vai Ministru kabineta un Privatizācijas aģentūras rīcība, slēdzot Garantiju līgumus ar Privatizācijas aģentūras valdes locekļiem saistībā ar viņu pieņemtajiem lēmumiem attiecībā uz akciju sabiedrību "Reverta" un akciju sabiedrību "Citadele banka", ir bijusi tiesiska, kā arī pamatojama ar ekonomiskās lietderības apsvērumiem un vai līgumu (Garantiju līgumu) tiesiskais statuss atbilst Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktajam mērķim.

2015. gada 8. septembrī - vēstule Nr.233.9/19-27-12/15 ar lūgumu darīt zināmu, vai noteiktiem Valsts kontroles revīzijas ziņojumu (*Par Latvijas Republikas 2008. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem un Par Latvijas Republikas 2009. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem*) punktiem atbilstoši normatīvajam regulējumam tiek saglabāts ierobežotas pieejamības un informācijas "Dienesta vajadzībām" statuss.

11. Saeimas deputātam Dzintaram Zaķim

2015. gada 2. aprīlī - vēstule Nr.233.9/19-12-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai rakstisku informāciju par publiski izskanējušo Latvijas politiķu atpūtas braucienu uz Gruziju 2014. gada vasarā; darījumu (ceļa izdevumi, viesnīcu un transporta pakalpojumi u.c.) apliecināšanu maksājumu dokumentu kopijas.

12. Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam

2015. gada 16. aprīlī - vēstule Nr.233.9/19-13-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai KNAB rīcībā esošo materiālu kopijas, pamatojoties uz kuriem KNAB pieņēma lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu par iespējamām valsts amatpersonu prettiesiskām darbībām (saskaņā ar 2014. gada 22. septembra iesniegumu KNAB) saistībā ar Latvijas politiķu atpūtas braucienu uz Gruziju 2014. gada vasarā.

13. Ministru prezidentei Laimdotai Straujumai

2015. gada 14. maijā - vēstule Nr.233.9/19-16-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai detalizētu skaidrojumu par metodiku, kura tika izmantota, lai noteiktu bankas "Citadele" 75 % akciju vērtību, veicot akciju pārdošanas darījumu; sniegt aprēķinu (un šo aprēķinu pamatojošu skaidrojumu) par faktiskajiem zaudējumiem, kas Latvijas valstij radušies *Parex* bankas restrukturizācijas rezultātā, ņemot vērā visus valsts atbalsta pasākumus bankai "Citadele" un akciju sabiedrībai "Reverta".

2015. gada 28. maijā - vēstule Nr.233.9/19-19-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai papildu informāciju par 2015. gada 11. maijā Parlamentārās izmeklēšanas komisijas sēdē izteiktajiem Ministru prezidentes L. Straujumas apgalvojumiem par spiedienu, kas ticis pret viņu izdarīts, un par viņas vēršanos tiesībsargājošajās iestādēs; skaidrojumu, vai saistībā ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu Ministru kabinetā ir notikusi kāda neformāla sēde, kuras saturs nav ticis protokolēts; skaidrojumu par citiem ar šo iespējamo Ministru kabineta sēdi saistītajiem jautājumiem.

2015. gada 2. septembrī - vēstule Nr.7-dv ar lūgumu nosūtīt Komisijai Ministru prezidentes atbildes vēstules Saeimas Nacionālās drošības komisijai uz tās 2014. gada 3. jūlija un 2014. gada 10. septembra vēstulēm saistībā ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu.

14. Eiropas Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātam

2015. gada 14. maijā - vēstule Nr.233.9/19-17-12/15 ar lūgumu sniegt Komisijai atbildes uz jautājumiem: vai, īstenojot savstarpējo komunikāciju, Latvijas valsts pārstāvji ir vērsušies pie Eiropas Komisijas ar lūgumu pagarināt noteikto bankas "Citadele" akciju pārdošanas galīgo termiņu; vai konkrētajā tiesiskajā

situācijā, kāda bija izveidojusies, Eiropas Komisijai pieņemot lēmumus, kas ietekmēja bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu, teorētiski pastāvēja iespēja bankas "Citadele" akciju pārdošanas termiņa pagarinājumam; vai Latvijas pārstāvji ir vērsušies pie Eiropas Komisijas ar lūgumu ļaut banku "Citadele" pārveidot par attīstības banku vai citu valsts īpašumā saglabājamu finanšu institūciju; vai Eiropas Komisija pieļauj, ka bankas "Citadele" pārveidošana par attīstības banku vai citu valsts īpašumā esošu finanšu institūciju būtu iespējama un no Eiropas Komisijas puses atļauta; kādiem nosacījumiem bija jāizpildās, lai Eiropas Komisija atļautu šādu bankas "Citadele" pārveidošanu; vai Eiropas Komisija gadījumos, kad valsts atbalsta nacionāla mēroga bankas vai citādā veidā iesaistās nacionāla mēroga banku darbībā, ir ļāvusi citās Eiropas Savienības dalībvalstīs atbalstāmās bankas pārveidot par valsts īpašumā esošām finanšu institūcijām.

15. Eiropas Centrālajai bankai

2015. gada 28. maijā - vēstule Nr.233.9/19-20-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai Latvijas valdības apstiprinātā investora *Ripplewood Advisors LLC* meitas kompānijas *AR Citadele Holdings LLC* un divpadsmit starptautisku investoru grupas, kuriem tika dota atļauja iegūt visas Latvijas valsts īpašumā esošās 75 % bankas "Citadele" kapitāla daļas, izvērtējumu, kā arī informāciju un dokumentus, kas tika izmantoti *Ripplewood Advisors LLC* meitas kompānijas *AR Citadele Holdings LLC* un divpadsmit starptautisku investoru grupas izvērtējuma sagatavošanā.

16. Akciju sabiedrībai "Reverta"

2015. gada 6. jūlijā - vēstule Nr.233.9/19-22-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai SIA "*PricewaterhouseCoopers*" veiktā akciju sabiedrības "Parex banka" finansiālā stāvokļa novērtējuma rezultātus (līgums Nr.TS10112008/2, noslēgts 2008. gada 12. novembrī), kā arī akciju sabiedrības "Parex banka" finanšu nodokļu un IT padziļinātās izpētes (*due diligence*) rezultātus par stāvokli akciju sabiedrībā "Parex banka" uz 2008. gada 30. novembri saistībā ar lēguldījumu līgumu (līgums Nr.TS16122008/1, noslēgts 2008. gada 16. decembrī).

2015. gada 12. augustā - vēstule Nr.233.9/19-24-12/15 ar atkārtotu lūgumu iesniegt Komisijai SIA "*PricewaterhouseCoopers*" veiktā akciju sabiedrības "Parex banka" finansiālā stāvokļa novērtējuma rezultātus (līgums Nr.TS10112008/2, noslēgts 2008. gada 12. novembrī), kā arī akciju sabiedrības "Parex banka" finanšu nodokļu un IT padziļinātās izpētes (*due diligence*) rezultātus par stāvokli akciju sabiedrībā "Parex banka" uz 2008. gada 30. novembri saistībā ar lēguldījuma līgumu (līgums Nr.TS16122008/1, noslēgts 2008. gada 16. decembrī).

17. Saeimas Nacionālās drošības komisijai

2015. gada 8. jūlijā - vēstule Nr.233.9/19-23-12/15 ar lūgumu iesniegt Komisijai Nacionālās drošības komisijas to sēžu protokolu kopijas un to sēžu audioierakstus, kurās tika skatīts jautājums par bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu, kā arī citu dokumentu kopijas, kuri ir Nacionālās drošības komisijas rīcībā un kuri ir attiecināmi uz bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu.

18. Latvijas Republikas ģenerālprokuroram Ērikam Kalnmeieram

2015. gada 13. jūlijā - vēstule/iesniegums Nr.5-dv ar lūgumu veikt pārbaudi un uzsākt kriminālprocesu, pamatojoties uz Parlamentārās izmeklēšanas komisijas 2015. gada 8. jūlija lēmumu un tās rīcībā esošajiem faktiem saistībā ar Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas un Valsts kancelejas faktisko rīcību bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesa gaitā, kā arī par apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu Parlamentārās izmeklēšanas komisijai.

2015. gada 4. augustā - vēstule/papildu informācija 2015. gada 13. jūlija iesniegumam Nr.6-dv, sniedzot Ģenerālprokuratūrai papildu informāciju, uz kuru pamatojoties Parlamentārās izmeklēšanas komisija ir izdarījusi savus secinājumus, 2015. gada 13. jūlijā vēršoties pie Ģenerālprokuratūras, un kuru Parlamentārās izmeklēšanas komisija lūdz ņemt vērā, Ģenerālprokuratūrai veicot resorisko pārbaudi Valsts kancelejā.

2015. gada 23. septembrī - vēstule Nr.233.9/19-28-12/15 ar lūgumu sniegt aptuvenu laika diapazonu, kurā Ģenerālprokuratūras uzsāktā resoriskā pārbaude

Valsts kancelejā varētu tikt pabeigta.

2.pielikums

Pārskats par institūciju un amatpersonu sniegtajām atbildēm uz Komisijas pieprasījumiem

1. Finanšu un kapitāla tirgus komisija

2015. gada 15. janvārī tika saņemta atbildes vēstule Nr.05.01.02/111, ar kuru Komisijai tika nosūtīta FKTK sarakste ar bankas "Citadele" akciju pārdošanā iesaistītajām amatpersonām (sešas vēstules), FKTK padomes sēdes un vadības sanāksmes protokola izraksti, kā arī tika norādīts, ka FKTK telpās ir notikušas vairākas tikšanās ar bankas "Citadele" potenciālo pircēju (*Ripplewood, Callidus Capital, SPI Group*) pārstāvjiem, Privatizācijas aģentūras pārstāvjiem (Ansi Spridzānu, Vladimiru Loginovu) un tās konsultanta *Société Générale* pārstāvjiem (*Stanislav Lecat, Mahmoud Khelifat*), kurās FKTK ir sniegusi vispārēju informāciju par finanšu tirgu Latvijā un informējusi par tiesisko regulējumu būtiskas līdzdalības iegūšanai kredītiestādē. FKTK nenosūtīja Komisijai visu tai 2014. gada 17. decembrī pieprasīto informāciju, aizbildinoties ar Kredītiestāžu likuma tiesisko regulējumu un aicinot Komisiju vērsties pēc pieprasītās informācijas bankā "Citadele" vai Privatizācijas aģentūrā.

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 22. maijā tika saņemta atbildes vēstule Nr.04.02.11/1632, kurā Komisija tiek informēta, ka FKTK nav tiesīga izpildīt Komisijas lūgumu - nosūtīt Komisijai informāciju un dokumentus, kas saistīti ar bankas "Citadele" investoru grupas izvērtējumu, kuru veica FKTK un Eiropas Centrālā banka. Komisija tiek informēta, ka atbilstoši Eiropas Centrālās bankas norādījumam Komisija ir aicināta interesējošos jautājumus rakstveidā adresēt Eiropas Centrālajai bankai.

2. Latvijas Banka

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 20. martā tika saņemta atbildes vēstule Nr.001-08.1/2015/113, kurā Latvijas Bankas prezidents I. Rimšēvičs informē, ka viņa publiskie izteikumi par to, ka potenciālie bankas "Citadele" akciju pircēji - ASV finanšu fonds *Ripplewood Holdings* - neplāno tuvākajā laikā bankas "Citadele" akcijas pārdot tālāk citiem īpašniekiem, ir balstīti viņa pārliecībā, kas izrietējusi no viņa sarunas ar *Ripplewood Holdings* pārstāvi Timu Kolinsu 2014. gada vasarā.

3. Valsts kanceleja

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 27. janvārī tika saņemta atbildes vēstule Nr.18/SAN-122, ar kuru Komisijai tika nosūtīts Valsts kancelejas 2014. gada 13. oktobra atzinuma "Par AS "Citadele banka" pārdošanas līguma projektu" kopija ar pielikumiem (informācija dienesta vajadzībām) un Valsts kancelejas 2014. gada 28. oktobra atzinuma "Par Ministru kabineta sēdes protokollēmumu "Par AS "Citadele banka" pārdošanas līguma projektu" kopija (informācija dienesta vajadzībām).

2015. gada 20. februārī tika saņemta atbildes vēstule Nr.90/SAN-207, kurā Komisija tiek informēta par tai iepriekš nosūtīto dokumentu ierobežotas pieejamības statusa noteikšanas pamatotību, kā arī tiek norādīts, ka Valsts kanceleja ir nosūtījusi Ekonomikas ministrijai vēstuli ar lūgumu sniegt informāciju par dokumentu aktuālo statusu, un gadījumā, ja Ekonomikas ministrija pieņems lēmumu par dokumentu deklasificēšanu, Komisija tiks par to informēta.

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 25. maijā tika saņemta atbildes vēstule Nr.90/MK prot. Nr.58 53.§ (2014) (TA-2502(2014), SAN-207/5039(2015)), kurā Komisija tiek informēta par Ministru kabineta 2014. gada 28. oktobra sēdes protokollēmuma "Par akciju sabiedrības "Citadele banka" akciju pirkuma līgumu" (prot. Nr.58 53. §) punktu, izņemot 5. punktu, deklasifikāciju, kā arī papildu vēstule ar sarakstu par Ministru kabineta 16 sēžu protokollēmumu atsevišķu punktu deklasifikāciju.

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 16. jūlijā tika saņemta atbildes vēstule Nr.90/.../SAN-207/8101) (2015), kurā Komisija tiek informēta par Ministru kabineta astoņu sēžu protokollēmumu deklasifikāciju vai daļēju deklasifikāciju.

2015. gada 27. novembrī tika saņemta atbildes vēstule Nr.90/SAN-1977 ar kuru Komisijai tiek nosūtīta Valsts kancelejas rīcībā esošā informācija, kas atspoguļo Ministru kabineta, investīciju sabiedrības "Prudentia" un auditoru kompānijas "Ernst&Young" sadarbību akciju sabiedrības "Parex banka" restrukturizācijas gaitā.

4. Ekonomikas ministrija

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 10. martā tika saņemta atbildes vēstule Nr.1-1-1918, kurā tiek izklāstīta kārtība, kādā Ekonomikas ministrijā notiek ierobežotas pieejamības informācijas statusa noteikšana un dokumentu aprīte. Vēstulē norādīts, ka ekonomikas ministre Dana Reizniece-Ozola iestājas par lielāku atklātību saistībā ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu un ekonomikas ministre ir uzdevusi izvērtēt iespēju deklasificēt Ministru kabinetā pieņemtos lēmumus un dokumentus.

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 2. jūnijā tika saņemta atbildes vēstule Nr.222-6-4427, ar kuru Komisijai tika nosūtīta Privatizācijas aģentūras sagatavotā informācija (ierobežotas pieejamības informācija) par metodiku, kura tika izmantota, lai noteiktu bankas "Citadele" akciju vērtību, veicot akciju pārdošanas darījumu. Vienlaikus tika norādīts, ka bankas "Citadele" pārdošanas process, tajā skaitā investoru piesaiste, ir veikts saskaņā ar Ministru kabineta pieņemtajiem lēmumiem.

2015. gada 13. jūlijā tika saņemta atbildes vēstule Nr.1-1-5888, kurā Komisijai tiek izklāstīta aktuālā informācija par to dokumentu un informācijas deklasifikācijas gaitu, kas saistīti ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu, kā arī tiek vērsta uzmanība uz Privatizācijas aģentūras norādītajiem ierobežojumiem, kas liedz visiem dokumentiem atcelt ierobežotas pieejamības statusu.

2015. gada 19. novembrī tika saņemta atbildes vēstule Nr.1-1-9179, kurā Komisija tiek informēta par Ekonomikas ministrijas rīcībā esošo informāciju, kas atspoguļo Ministru kabineta, Ekonomikas ministrijas, investīciju sabiedrības "Prudentia" un auditoru kompānijas "Ernst&Young" sadarbību akciju sabiedrības

"Parex banka" restrukturizācijas gaitā.

5. Finanšu ministrija

2015. gada 6. janvārī tika saņemta atbildes vēstule Nr.17-1-02/26, kurā norādīts, ka Komisijas 2014. gada 18. decembrī pieprasītās informācijas turētājs ir Privatizācijas aģentūra un Ekonomikas ministrija un ka Finanšu ministrija saskaņā ar Ekonomikas ministrijas norādēm ir nodrošinājusi komunikāciju ar Eiropas Komisiju valsts atbalsta lietas SA.36612(2014/C) ietvaros. Finanšu ministrija informē, ka tā nav organizējusi darba grupas par bankas "Citadele" akciju atsavināšanu.

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 12. jūnijā tika saņemta atbildes vēstule Nr.17-1-01/3234, kurā Finanšu ministrija atsakās nosūtīt Komisijai SIA *PricewaterhouseCoopers* iepriekš veiktos *Parex* bankas finansiālā stāvokļa novērtējuma rezultātus, kā arī *Parex* bankas finanšu nodokļu un IT padziļinātās izpētes (*due diligence*) rezultātus par stāvokli *Parex* bankā uz 2008. gada 30. novembri saistībā ar leguldījumu līgumu, aicinot vērsties pēc minētās informācijas pie *Parex* bankas saistību un tiesību pārņēmēja AS "Reverta".

6. Valsts akciju sabiedrība "Privatizācijas aģentūra"

2015. gada 20. janvārī tika saņemta atbildes vēstule Nr.17/10-IP, ar kuru Komisijai tika nosūtīta virkne ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu saistītu dokumentu, tajā skaitā bankas "Citadele" 2014. gada 5. novembra akciju pirkuma līgums, līgums ar juridisko konsultantu *Linklaters*, līgums ar finanšu konsultantu *Société Générale*, līgums ar SIA *Hill and Knowlton Latvia* par sabiedrisko attiecību pakalpojumiem bankas "Citadele" investoru piesaistes procesā, kā arī Ministru kabineta 21 sēdes protokolu izraksts ar sēdēs izskatītajiem materiāliem, bankas "Citadele" investoru piesaistes uzraudzības komitejas 10 sēžu protokoli ar sēdēs izskatītajiem materiāliem, Eiropas Komisijas astoņu lēmumu kopijas. Gandrīz visi atsūtītie dokumenti satur informāciju dienesta vajadzībām un ierobežotas pieejamības informāciju.

2015. gada 23. februārī tika saņemta atbildes vēstule Nr.1.17/1625, kurā Komisija tiek informēta par tai iepriekš nosūtīto dokumentu ierobežotas pieejamības statusa noteikšanas pamatotību (informācija satur komercnoslēpumu, kas atbilst Komerclikuma 19. panta pirmajā daļā noteiktajām pazīmēm), kā arī norāda, ka Privatizācijas aģentūra ar potenciālajiem bankas "Citadele" investoriem ir noslēgusi konfidencialitātes līgumus, kas izriet no potenciālo investoru izvirzītajām prasībām, un daļu informācijas nebūs iespējams deklasificēt, jo tas var pārkāpt ar iesaistītajām pusēm noslēgtajos līgumos pieliktās saistības.

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 3. augustā tika saņemta atbildes vēstule Nr.1.17/5557, kurā Komisija tiek informēta par Privatizācijas aģentūras veiktajām ārpakalpojumu gala izmaksām bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesā, tajā skaitā finanšu un juridiskajiem konsultantiem.

2015. gada 14. augustā tika saņemta papildināta atbildes vēstule Nr.1.17/5867, kurā Komisija tiek detalizētāk informēta par Privatizācijas aģentūras veiktajām ārpakalpojumu izmaksām, kas attiecināmas uz bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu (2013.-2015. gads), kā arī izmaksām *Nomura International plc* un *ZAB Sorainen*, kas saistītas ar *Parex* bankas restrukturizācijas procesu (2009.-2014. gads).

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

7. Akciju sabiedrība "Citadele banka"

2015. gada 19. janvārī tika saņemta atbildes vēstule Nr.2-02/01, kurā norādīts, ka, ņemot vērā bankas akcionāru sastāvu un akcionāru īpašuma tiesību un balsstiesību sadalījumu, saskaņā ar spēkā esošajiem Latvijas Republikas tiesību aktiem uz banku neattiecas tas tiesiskais regulējums, kāds noteikts attiecībā uz valsts kapitālsabiedrībām, tādējādi banka "Citadele" neatbilst Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma 6. panta pirmās daļas 1. punkta 1. apakšpunktā uzskaitīto subjektu, kam likums uzliek par pienākumu sniegt parlamentārās izmeklēšanas komisiju pieprasīto informāciju, kritērijiem. Vēstulē norādīts, ka bankas valde vai padome savās sēdēs nav pieņēmušas tādus lēmumus, kas attiektos uz bankas akciju pārdošanas procesa virzību, kā arī banka nav pieņēmusi nekādus patstāvīgus lēmumus un nav veikusi darbības, kas ietekmējušas vai varējušas ietekmēt bankas akciju pārdošanas procesa rezultātu. Faktiski bankas "Citadele" valde atteicās sniegt Komisijai tās 2014. gada 19. decembrī nosūtītajā vēstulē norādīto informāciju.

8. Satversmes aizsardzības birojs

(Informācija dienesta vajadzībām.)

9. Drošības policija

(Informācija dienesta vajadzībām.)

10. Valsts kontrole

2015. gada 12. februārī tika saņemta atbildes vēstule Nr.7-3.5.4.1/57, kurā norādīts, ka Valsts kontrole savā 2015. gada plānā ir iekļāvusi likumības/lietderības revīziju - "VAS "Privatizācijas aģentūra" rīcības lietderība un likumība, nodrošinot tai noteiktās pamatfunkcijas" -, kuru plānots pabeigt 2016. gada pirmajā ceturksnī un kuras ietvaros, veicot detalizētu risku analīzi, tiks vērtēts arī bankas "Citadele" akciju pārdošanas process.

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

2015. gada 1. oktobrī tika saņemta atbildes vēstule Nr.3-3.5.4.1/483, kurā tiek sniegta informācija par Valsts kontroles revīzijas ziņojumu (*Par Latvijas Republikas 2008. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem un Par Latvijas Republikas 2009. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem*) atsevišķu punktu, kuru ietverto informāciju Komisija izmanto galaziņojuma projekta izstrādē, ierobežotas pieejamības informācijas statusa saglabāšanu vai atcelšanu.

11. Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs

2015. gada 29. aprīlī tika saņemta atbildes vēstule Nr.1/2935, kurā Komisija tiek informēta par KNAB veikto resorisko pārbaudi par amatpersonu - Dz. Zaķa un R. Vējoņa - darbībām, dodoties atpūtas braucienā uz Gruziju. Pārbaudes ietvaros netika gūts apstiprinājums, ka amatpersonas būtu pieņēmušas kukuli vai izdarījušas tīšas darbības, ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli, saistībā ar bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu.

2015. gada 13. maijā tika saņemta papildu atbildes vēstule Nr.1/3181, ar kuru Komisijai tika nosūtītas KNAB rīcībā esošo materiālu kopijas, pamatojoties uz kuriem KNAB pieņēma lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

12. Ministru prezidente Laimdota Straujuma

2015. gada 7. jūlijā tika saņemta atbildes vēstulei Nr.45/SAN-945, kurā Komisijai tiek norādīts, ka Komisijas 2015. gada 11. maija sēdē Ministru prezidentes L. Straujumas paustais viedoklis par spiediena izdarīšanu ir ticis izteikts kā personīgs vērtējums par dažādo pārrunu norisi un ka šis spiediens nav kvalificējams kā noziedzīgs nodarījums, par kuru būtu jāiesniedz iesniegums tiesībsargājošajām iestādēm. Norādīts, ka L. Straujuma iesniegumu tiesībsargājošajām iestādēm nav iesniegusi (Komisijas sēdē 2015. gada 11. maijā L. Straujuma norādīja, ka ir vērsusies tiesībsargājošajās iestādēs.). Norādīts arī, ka visas Ministru kabineta sēdes, kurās tika pieņemti lēmumi par bankas "Citadele" akciju pārdošanu, ir noritējušas atbilstoši normatīvajam regulējumam, tikušas protokolētas, kā arī veikti atbilstoši audioieraksti un L. Straujumas rīcībā nav informācijas par "neformālas" Ministru kabineta sēdes norisi. **Par šo faktu Komisija ir vērsusies Ģenerālprokuratūrā.**

(Ierobežotas pieejamības informācija.)

13. Eiropas Komisijas Konkurences ģenerāldirektorāts

2015. gada 31. jūlijā tika saņemta starpatbildes vēstule, kurā EK Konkurences ģenerāldirektorāts apliecina, ka ir saņēmis Komisijas 2015. gada 14. maijā nosūtīto vēstuli, norādot, ka ģenerāldirektorāta īstenoto iekšējo procedūru ietvaros tiek gatavota atbilde uz Komisijas informācijas pieprasījumu.

2015. gada 15. septembrī tika saņemta vēstule Nr.COMP/AJF/CS/BB/2015 /0807035, kurā sniegtas atbildes uz Komisijas 2015. gada 14. maijā nosūtīto vēstuli. Vēstulē cita starpā norādīts, ka Eiropas Komisijas lēmumi attiecībā uz *Parex*/banku "Citadele" tika pieņemti, pamatojoties uz valsts atbalsta regulējumu, kas izvirzīja šādas prasības: atjaunot atbalsta saņēmēja dzīvotspēju ilgtermiņā, nodrošināt atbilstīgu un samērīgu sloga sadalījumu, veikt pasākumus konkurences traucējumu ierobežošanai un veidot konkurētspējīgu banku nozari. Vēstulē norādīts, ka Latvija **nav sniegusi Eiropas Komisijai priekšlikumu** - banku "Citadele" paturēt valsts īpašumā, pārveidojot to par attīstības banku vai cita veida finanšu institūciju.

14. Eiropas Centrālā banka

2015. gada 27. jūlijā tika saņemta atbildes vēstule, kurā norādīts, ka ECB veiktais investoru vērtējums (saistībā ar bankas "Citadele" akciju pārdošanu) un ar to saistītie dokumenti ir klasificēti kā konfidenciāla informācija, jo satur datus par uzraugāmo iestādi un tās akciju pircējiem, kuri nav publiskojami. Vēstulē norādīts, ka Kapitāla prasību direktīvas 59. panta otrajā daļā ir noteikti izņēmumi attiecībā uz 53. panta pirmās daļas noteikumiem - ir noteikta iespēja sniegt šādu informāciju parlamentārās izmeklēšanas komisijām, jo saskaņā ar Vienotās uzraudzības mehānisma regulas 27. panta otro daļu ECB ir tiesīga izpaust konfidenciālu informāciju dalībvalsts parlamentārās izmeklēšanas komisijai, ievērojot Kapitāla prasību direktīvas 59. panta otrās daļas nosacījumus. Vēstulē norādīts, ka, neskatoties uz to, Kapitāla prasību direktīvas 59. panta otrajā daļā minētie nosacījumi Latvijā spēkā esošajos tiesību aktos nav atrunāti, jo nedz Latvijas Republikas Satversmē, nedz Saeimas kārtības rullī paredzētās vispārējās izmeklēšanas pilnvaras neatbilst Kapitāla prasību direktīvas 59. panta otrās daļas nosacījumiem. Līdz ar to nacionālās tiesiskās bāzes trūkuma dēļ ECB nav tiesīga atkāpties no stingrajiem slepenības noteikumiem un nevar Saeimas parlamentārās izmeklēšanas komisijai atklāt 2015. gada 28. maija vēstulē pieprasīto informāciju.

15. Akciju sabiedrība "Reverta"

2015. gada 10. augustā tika saņemta atbildes vēstule Nr.2-05/51, no kuras izriet, ka AS "Reverta" nespēj sniegt 2015. gada 6. jūlijā Komisijas pieprasīto informāciju - sagatavot un nosūtīt Komisijai SIA *PricewaterhouseCoopers* iepriekš veiktos *Parex* bankas finansiālā stāvokļa novērtējuma rezultātus, kā arī *Parex* bankas finanšu nodokļu un IT padziļinātās izpētes (*due diligence*) rezultātus par stāvokli *Parex* bankā uz 2008. gada 30. novembri saistībā ar leguldījumu līgumu, norādot uz uzņēmuma restrukturizāciju, kuras rezultātā AS "Reverta" pieejamā informācija un dokumentācija par noslēgtajiem līgumiem un to izpildi var būt ierobežota.

16. Saeimas Nacionālās drošības komisija

2015. gada 9. jūlijā tika saņemta atbildes vēstule Nr.622.9/14-5-12/15, kurā norādīta kārtība, kādā Saeimas deputātiem un konsultantiem ir iespējams iepazīties ar Nacionālās drošības komisijas sēžu protokoliem un atbilstošajiem dokumentiem, kas attiecināmi uz bankas "Citadele" akciju pārdošanas procesu.

17. Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras nodaļas prokurore I. Paegle

2015. gada 29. septembrī tika saņemta starpatbildes vēstule Nr.3/4-1-23-15/488, kurā tiek informēts par uzsāktās resoriskās pārbaudes par Latvijas Republikas Ministru kabineta un Valsts kancelejas amatpersonu rīcību gaitu.

2015. gada 22. oktobrī tika saņemta atbildes vēstule Nr.3/4-1-23-15/523 ar pievienotu procesuālu lēmumu, kurā atteikts uzsākt kriminālprocesu saistībā ar Komisijas priekšsēdētāja 2015. gada 13. jūlijā un 5. augusta iesniegumos minēto informāciju.

18. Aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis

2015. gada 1. aprīlī tika saņemta atbildes vēstule Nr.MV-N/837, kurā Komisija tiek informēta, ka R. Vējonis laika posmā no 2014. gada 1. augusta līdz 2014. gada 6. augustam kopā ar sievu atradies atvaļinājumā Gruzijā. Vēstulē norādīts, ka aviobiļetes un uzturēšanās izdevumi ir apmaksāti no pašu līdzekļiem.

19. Saeimas deputāts Dzintars Zaķis

2015. gada 28. aprīlī tika saņemta atbildes vēstule Nr.142.8/2-41-12/15, kurā Komisija tiek informēta, ka Dz. Zaķis 2014. gada vasarā kopā ar sievu ir devies atpūtas braucienā uz Gruziju. Vēstulē norādīts, ka ceļa izdevumi (aviobiļetes) tika apmaksāti no paša līdzekļiem, savukārt viesnīcu un transporta izdevumu nav bijis, jo dzīvošana bijusi pie draugiem viņu personīgajās dzīvesvietās un pārvietošanās notikusi ar draugu ģimenes personīgo transportlīdzekli.

20. Saeimas deputāts Kārlis Šadurskis

2015. gada 1. oktobrī tika saņemta vēstule Nr.142.8/2-57-12/15, kurā ietverti priekšlikumi Komisijas galaziņojuma projektam.

21. Saeimas deputāts Andrejs Elksniņš

2015. gada 2. novembrī tika saņemta vēstule Nr.622.8/1-86-12/15, kurā ietverti priekšlikumi Komisijas galaziņojuma projektam.

3.pielikums

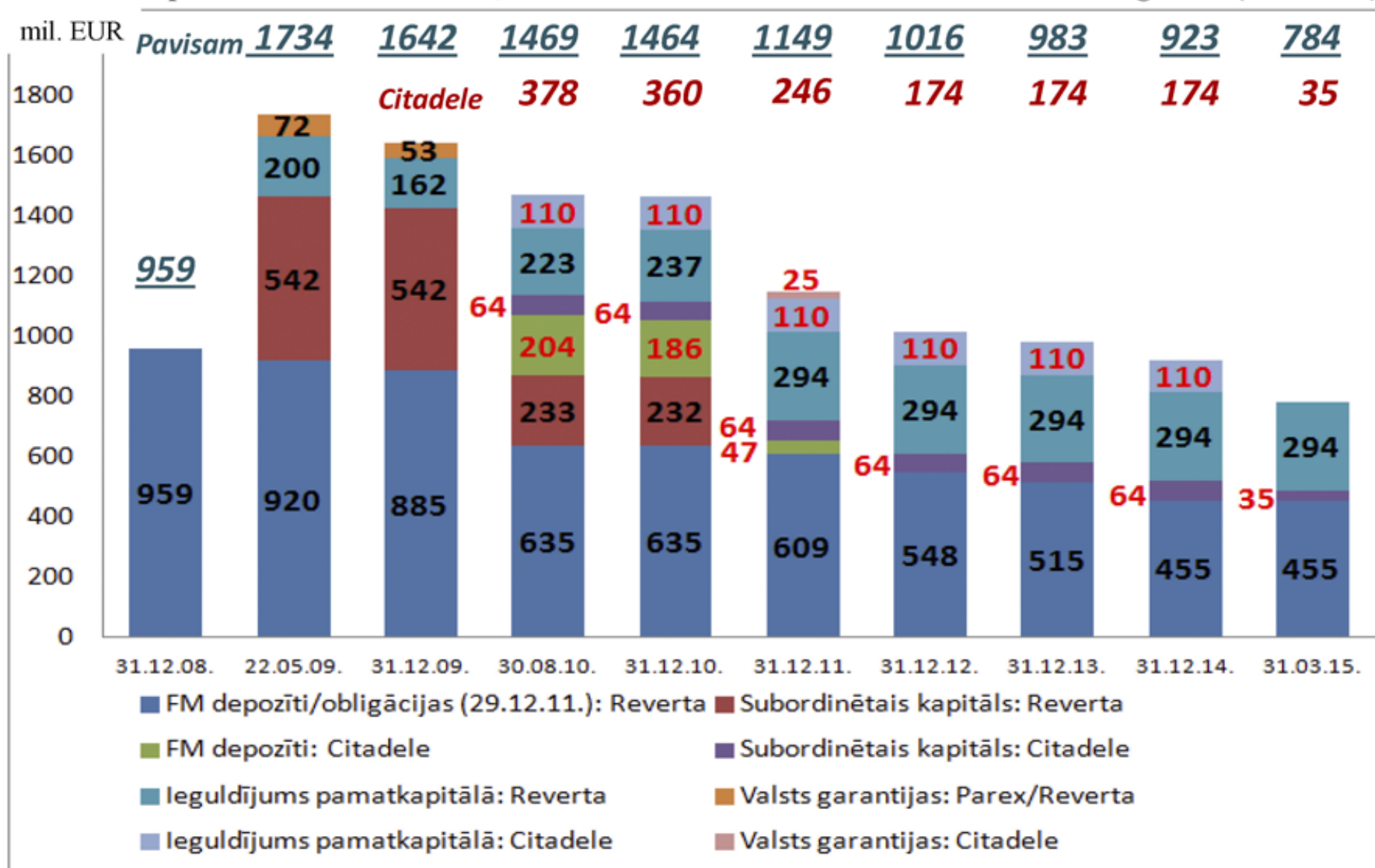
Starptautisko investoru grupas saraksts

Nr.	Investors (Līguma puse)	Gala labuma guvējs (Beneficial owner) - ja atšķiras no investora	Apraksts	legādāto akciju sadalījums,
-----	----------------------------	--	----------	-----------------------------

				%
1	AR Citadele Holdings LLC	Ripplewood Advisors LLC	ASV privātā kapitāla pārvaldīšanas kompānija, tās dibinātājs Timotijs Kolinss (Timothy C. Collins). Reģistrēta Delawere, ASV http://www.bloomberg.com/research/stocks/private/snapshot.asp?privcapId=22717 https://en.wikipedia.org/wiki/Tim_Collins_(financier)	29,90
2	Delan S.a.r.l.	The Baupost Group LLC	Delan S.a.r.l. reģistrēta Luksemburgā, ES. The Baupost Group LLC ir 1982.gadā ASV reģistrēts hedžfonds. http://www.bloomberg.com/research/stocks/private/snapshot.asp?privcapId=4662296 https://en.wikipedia.org/wiki/Baupost_Group	13,30
3	EMS LB LLC	Edmond M. Safra	EMS LB LLC reģistrēta DE, ASV (2014.gada 7.oktobrī). Safra grupa ir starptautisks uzņēmumu tīkls, ko kontrolē Safra ģimene. Veic ieguldījumus banku jomā, Safra ģimene kontrolē aktīvus, kas pārsniedz 70 miljardus \$. http://www.bloomberg.com/research/stocks/private/person.asp?personId=681254 https://en.wikipedia.org/wiki/Safra_Group	11,80
4	Amolino Holdings Inc.	James L. Balsillie	Amolino Holdings Inc. Reģistrēt Britu Virdžīnijas salās. https://en.wikipedia.org/wiki/Jim_Balsillie	11,80
5		Nassef O. Sawiris	NNS reģistrēta Luksemburgā, ES. Ēģiptiešu uzņēmējs, pazīstamākais uzņēmums - Orascom Construction Industries. https://en.wikipedia.org/wiki/Nassef_Sawiris	11,80
6	Shuco LLC	Stanley S. Shuman	Shuco LLC reģistrēta NY, ASV. Ilga pieredze investīciju un konsultāciju jomā. Strādājis ASV investīciju bankā Allen & Co.	9,30
7	Gerald B. Cramer Revocable Trust	Gerald B. Cramer	Gerald B. Cramer Revocable Trust reģistrēta NY, ASV ASV investīciju kompānijas Cramer Rosenthal & McGlynn LLC dibinātājs. Pieredze investīciju uzņēmumu vadībā ASV. http://www.bloomberg.com/research/stocks/private/person.asp?personId=672651&privcapId=144185	5,90
8	James E. Staley		Privātpersona, NY, ASV https://en.wikipedia.org/wiki/Jes_Staley	1,90
9	Dhananjaya Dvivedi		Privātpersona, AAE, Dubai	1,20
10	Graham T. Allison		Privātpersona, MA, ASV	0,90
11	Pooled Funds V.	Matthew O. Diggs	Privātpersona, OH, ASV	0,90

	LLC			
12	James D. Wolfensohn		Privätpersona, NY, ASV https://en.wikipedia.org/wiki/James_Wolfensohn	0,60
13	Paul A. Volcker		Privätpersona, NY, ASV https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_Volcker	0,60

Pārskats par valsts atbalstu Parex, bankai "Citadele" un Revertai 2008. līdz 2015. gadam (mil. EUR)

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS DEPUTĀTS

Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811 • Tālrunis: 6708 7321 • Fakss: 6708 7100 • E-pasts: saeima@saeima.lv

2015. gada 10. decembrī

Nr. *142812-81 - 12/15*

**Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par valstij piederošo 75% bankas “Citadele” akciju pārdošanas procesa virzību, pārdošanas cenas un tālākpārdošanas aizlieguma termiņa noteikšanas kritērijiem, akciju pārdošanas līgumā ietvertajiem noteikumiem, izdevumiem pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā priekšsēdētājam
Gunāram Kūtrim**

Motivācija balsojumam “pret” Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par valstij piederošo 75% bankas „Citadele” akciju pārdošanas procesa virzību, pārdošanas cenas un tālākpārdošanas aizlieguma termiņa noteikšanas kritērijiem, akciju pārdošanas līgumā ietvertajiem noteikumiem, izdevumiem pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā galaziņojumu.

Pārmētot Ministru kabineta politisko lēmumu pieņemšanu, Parlamentārā izmeklēšanas komisija savus lēmumus ir pieņēmusi balstoties tikai no politiskiem apsvērumiem, nevis no pamatmērķa izanalizēt bankas “Citadele” pārdošanas procesu, atbildēt uz jautājumu – vai darījums ir noticis valsts un sabiedrības interesēs, kā arī izvērtēt normatīvo regulējumu.

Ministru kabinetam tiek pārmesta “šaura domāšana” par darījumu, nevis vērtēta tā brīža tautsaimniecība kopumā un attīstības tendences, vienlaikus neanalizējot Ministru kabinetā noteiktos stratēģiskos bankas pārdošanas mērķus. Tikai viens no stratēģijas mērķiem bija pārdot banku par augstāko cenu, atbilstoši iepriekš noteiktajiem mērķiem bankas pārdošanas process bija jāvērtē no vairākiem būtiskiem apstākļiem.

Ziņojumā ir vairākās faktu kļūdas (tikai daži piemēri: pārmetums par bankas "Citadele" netirgošanu jau kopš 2009.gada, "Citadele" tika dibināta tikai 2010.gada augustā; "Parex" bankas restrukturizācijas izmaksu iekļaušana "Citadele pārdošanas izdevumos" un to samērošana ar pārdošanas cenu, u.c.)

Ziņojumā tiek apšaubīta "Societe Generale" (viena no pasaules vadošajām investīciju bankām) kompetence attiecībā uz IPO sagatavošanas laiku, pamatojoties uz ar interneta meklētāja "google" starpniecību atrasto "PWC" bukleta tekstiem;

Kopumā ziņojums balstīts uz populistiskiem apsvērumiem, nevērtējot pārdošanas procesu pēc būtības un neņemot vērā apstākļus, kādi bija bankas pārdošanas laikā, saistību ar valsts atbalsta jautājumiem utt.

12. Saeimas deputāts

SAEIMAS KANCELEJA Kārlis Šadurskis
10-12-2015
R:SS

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS DEPUTĀTS

Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811 • Tālrunis: 6708 7321 • Fakss: 6708 7100 • E-pasts: saeima@saeima.lv

Rīgā, 2015.gada 10.decembrī
Nr. 142.8/5-84-12/15

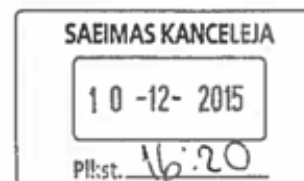
**Parlamentārās izmeklēšanas komisijas priekšsēdētājam
Gunāram Kūtrim**

Par atsevišķo domu pievienošanu galaziņojumam par valstij piederošo 75% bankas Citadele akciju pārdošanas procesa virzību, pārdošanas cenas un tālākpārdošanas aizlieguma termiņa noteikšanas kritērijiem, akciju pārdošanas līgumā ietvertajiem noteikumiem, izdevumiem pārdošanas konsultantiem un sabiedrisko attiecību pakalpojumiem pārdošanas procesā

Saskaņā ar Parlamentārās izmeklēšanas komisijas likuma 13. panta trešo daļu pievienoju galaziņojumam savas atsevišķās domas.

1. Bankas pārdošanas cena mazāka, nekā bija iespējams.
2. Nevajadzīga bankas pārdošanas procesa slepenība.
3. Saeimas virspusējā loma Ministru kabineta darba uzraudzībā un valstiski būtisku jautājumu pieņemšanā.
4. Bankas pārdošanas procesā iesaistīto ministru prezidentu novēlota rīcība.
5. Ministru kabineta nepamatota iesaiste bankas pārdošanā.
6. Ministru izpratnes trūkums par balsojumiem, kas saistīti ar bankas pārdošanu.
7. Iztrūkstoša prēmija par rezultātu konsultantiem.
8. "Gruzijas brauciena" izraisītās šaubas par to, cik godīga bijusi bankas pārdošana.
9. Amatspersonu iespējamie likumiskie pārkāpumi - neizmeklēti.
10. Izmeklēšanas komisijas dekoratīvais raksturs.

Mārtiņš Bondars
12.Saeimas deputāts

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"